

איגוד
תלמידי
הישיבות
המרכזי - 770

פארבריינגען עם הרבי

▶ י"ג תשרי התשמ"ה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תוכן ענינים

ליל י"ג תשרי

178 א. מעלת המאורע והזמן: אחדות

ענינה של התוועדות בכלל – ענין האחדות בין בניי (למרות ההתחלקות שביניהם), בדוגמת האחדות שבגוף אחד; ומצד ענין האחדות בכחה לפעול יותר מזהמלאך מיכאל, כיון שבמלאכים יש התחלקות (א)

מעלה מיוחדת בהתוועדות זו – מצד הדגשת ענין האחדות בזמן זה: הד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות הם ימים המאוחדים בעצמם בנקודה אחת, וזאת בשני ענינים (שניהם מחלק ההלכה שבתורה, שבו מודגש ענין האחדות שבתורה) – ענין השמחה (דחנוכת המזבח בימי שלמה) וענין הכנת הסוכה; הנקודה המשותפת דשני ענינים אלו גופא היא ענין האחדות – שמחה אמיתית גורמת לאחדות, וענין הסוכה הוא לאחד ולהקיף את האדם וכל עניניו (ב"ו)

בימים אלו מודגש במיוחד ענין המעשה בפועל – „קבלו גזרותי“ שלאחרי ה„קבלו מלכותי“ שבעשׂי"ת (שסיומו – במ"ת דלוחות אחרונות); גם בפרט זה מודגש ענין האחדות – שבימים אלו „כל ישראל עסוקים במצוות“ (ז"ח)

ההוראה בפועל: הוספה באחדות ישראל, ובפרט סיפוק צרכי החג לנוקקים (ט) ע"י ההוספה באחדות ישראל זוכים לענין האחדות בשלימות כפי שתהי' לעת"ל – יחד עם תכלית הריבוי וההתפשטות (י)

190 ב. י"ג תשרי: „לכתחילה אריבער“

לכאורה יש לשאול – איך אפשר לדרוש אחדות, ענין שהוא היפך טבע האדם, ובפרט „ואהבת לרעך כמוך“ – אפילו ביחס ליהודי הנמצא במצב ירוד (ואף שישנה דרך של לימוד והתבוננות עד שמגיעים לזה – לאו כל מוחא סביל דא); העצה לזה – הנהגה ד„לכתחילה אריבער“, היציאה ממצויאותו שלו (ע"ד „מודים חכמים לר' מאיר“ גם לפני שהבינו זאת בשכלם), שעייז ביכלתו להתאחד עם חברו ולסייע לו כו' מיד כשפוגש אותו מבלי צורך בהתבוננות (יא"טו)

ההוראה ד„לכתחילה אריבער“ שייכת לכאו"א, כיון שהיא הוראה של נשיא (טז) ההוראה בפועל: הוספה בנתינת הצדקה, ובפרט בסיפוק צרכי החג לנוקקים (יז"ח)

- ג. 1) שיעור רמב"ם היומי (הל' מעשה הקרבנות פט"ז): „הנודר קטן והביא גדול יצא” 199
- מדוע הנודר קטן והביא גדול יצא, והרי צ"ל „מוצא שפתיך תשמור”; אין לפרש שכוונתו היתה לכה"פ קטן, או משום בכלל מאתיים מנה (יט"בא)
- הביאור ע"ד המוסר: כשיהודי נודר להביא „קרבן” (ברוחניות) קטן, ה"ז מפני שאין ביכלתו או להביא גדול; אלא שאעפ"כ הנהגתו היא באופן ד.לכתחילה אריבער, וכבר אז חשב שאם יוכל וביא גדול, ולכן יכול להביא אח"כ גדול (כב)
- 2) י"ג תשרי: „לכתחילה אריבער” (המשך) 203
- עבודה באופן ד.לכתחילה אריבער” ביחס לעצמו, אבל לא באופן ד.עולם התהו” — „לכתחילה אריבער” על חשבון חבירו (כג"ד)
- 3) החלטות: קישורן עם דבר גשמי 204
- אף שבדבר טוב אין הכרח לקשר לדבר גשמי (וכדמצינו בנביאים, שהקישור עם דבר גשמי ה"י בעיקר בענינים בלתי-רצויים) — מ"מ ה"ז מוסיף בתוקף ההחלטה, ולכן מסיימים את ההתוועדות בענין הצדקה (כה"ו)
- מאמר ד"ה בסוכות תשבו שבעת ימים 175
- ד. 1) ג' העמודים — תורה עבודה וגמ"ח 207
- עבודה — ההשתתפות בתפלת ערבית (שיש בה מעלה לגבי שאר התפלות, כיון שהיא „רשות”); תורה — הד"ת שנאמרו בהתוועדות; גמ"ח — חלוקת דולרים ע"י ה„טנקיסטים” (כח)
- 2) שיעור חומש היומי (ברכה לג, יג): „וליוסף אמר גו” 210
- כל ישראל זוכים לכל הברכות בתכלית העילוי (כט)
- 3) מבצעים 210
- בפרט ג' המבצעים השייכים לנשי ובנות ישראל (ר"ת „החן” ו„חנה”) — ועל סדר השנים: נש"ק (בגיל שלוש), כשרות (לאחר שמתחילה לסייע בהכנת המאכלים), טהרת המשפחה (לאחר שמקימה בית בישראל) (ל)
- 4) כאו"א מישראל מבקש להיות ככהן גדול 212
- ענין מיוחד שמצינו בסדר העבודה דיוהכ"פ — שכאו"א מתפלל שתפלתו תתקבל כתפלת כה"ג ביוהכ"פ („מפינו תשמע ותושיע”) (לא)
- 5) סיום 213
- ניגונים וחלוקת משקה (לב)

בס"ד. ליל י"ג תשרי ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות¹, ומדייק בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו במאמרו לפני ארבעים שנה² [דאחר ארבעין שנין קאי איניש אדעתא דרבי³], מהו אומרו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, מה בא להוסיף על זה שהזהיר בתחלה באמרו בסוכות תשבו. ומביא פירוש רבנו הזקן בזה⁴, דבסוכות תשבו היינו בכל מדריגות הנשמה שבכס [היינו הכחות פנימיים שבנשמה], וכאשר תשבו בסוכות בכל המדריגות שבנשמה, הנה אז לא זו בלבד שיהי' גילוי שבעת ימים, אלא עוד זאת, כל האזרח בישראל, אותו האור העצמי הזורח בישראל ואשר עתיד לזרוח בישראל לעתיד לבוא, הנה הם ישבו בסוכות. וכמבואר במ"א⁵ הפירוש בזה, דענין תשבו הוא מלשון התיישבות בפנימיות, וזהו תשבו בסוכות, דהגם שהסוכה היא בבחי' מקיף, מ"מ נמשך מקיף זה בהתיישבות בכחות פנימיים, שהם בחי' שבעת הימים, שבעת המדות, שהם עיקר האדם. וכמבואר בתניא⁶ ובכ"מ שעיקר עבודת האדם היא בכירור המדות דוקא. וכמו בכיבוש ארץ ישראל, ארצות החיים, שהיתה ארץ שבעה עממין שכנגד ז' מדות ולכן כיבושה הוא בזמן הזה, משא"כ ארץ קיני קניזי וקדמוני שכנגד ג' המוחין כיבושה יהי' לע"ל דוקא, וכמ"ש⁷ כי ירחיב ה"א את גבולך גוי' (לע"ל דוקא), וכמבואר בארוכה בד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי. אמנם צריך להבין מה הענין בזה שע"י העבודה שבסוכות תשבו ממשיכים את הגילוי דלע"ל. גם צריך להבין, דהנה ארו"ל⁸ על הפסוק כל האזרח בישראל ישבו בסוכות דראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת. וצריך להבין הענין בזה בעבודת האדם. ועוד⁹, דמכיון שפסוק זה קאי על מה שעתיד לזרוח, מדוע למדו ענין זה (דראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת) דוקא מפסוק זה ולא מפסוק בסוכות תשבו גוי' שהוא עיקר הציווי במנין הציוויים.

והענין הוא (כמבואר בכ"מ), דתוכן ענינה של הסוכה היא לאחד את כל הנמצאים בתוכה. וזהו ענין ראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת, שהסוכה בכוחה לאחד את כל ישראל, ובענין של מצוה דוקא (שהרי סוכה זו שראויין כל ישראל לישב בה היא סוכה של מצוה), היינו ע"י ישיבה של מצוה. ובכללות הרי זה מורה על האחדות דישראל ע"י התורה ומצוותי' בכלל.

(1) אמור כג. מב. (2) סה"מ תש"ה ע' 43. (3) ראה ע"ז ה. ב. (4) ראה לקו"ת ראה יח. א. שמע"צ פת. ג. ובכ"מ. (5) ראה ד"ה בסוכות תשבו תשל"ו. וש"נ. (6) ראה שם פ"ג. (7) ראה יב, כ. (8) סוכה כז. ב. (9) ראה גם ד"ה בסוכות תשבו תרצ"ד.

והנה כשם שהוא במצות סוכה עד"ז הוא גם במצות ד' מינים שבחג הסוכות, שמצוה מן המוכחר לקיימה בסוכה דוקא (כדאי' בסידור אדמו"ר הזקן¹⁰). וכפי שמבאר בארוכה כ"ק אדמו"ר מהר"ש בעל ההילולא בהמשך וככה שלו¹¹ במ"ש¹² ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, דלכאורה צריך ביאור למה נבחרו ד' מינים אלו דוקא. ומבאר בזה טעם הדבר (ומבואר גם בדרושי אדמו"ר האמצעי¹³), כי הדבר שבו חלוקים ושונים ד' מינים אלו מכל מין הצומח הוא בענין האחדות. דהאחרוג דר באילנו משנה לשנה¹⁴, והיינו¹⁵ דלא רק שהשינויים שבמשך השנה אינם מפריעים לו מלגדול אלא אדרבה הוא גדל מהם. דזהו ענין האחדות, שמאחד את כל הענינים השונים שבמשך השנה. ועד"ז הלולב כתיב בו כפות תמרים חסר¹⁶, דכפות הוא ענין של אחדות. ועד"ז ההדס, ענף עץ עבות, דצ"ל תלתא בחד קינא דוקא¹⁷, ענין האחדות. וכ"ה גם בערבי נחל שגדלים באחונא¹⁸, באחדות. ומצות ד' מינים היא לקחת את כל ד' המינים ביחד (שגם זה הוא ענין של אחדות), וע"י¹⁹ הנענועים שמגיעים בחזה ובלב ממשיכים את ענין האחדות במדות שבלב, עד שמזה נמשך במשך כל השנה.

וזהו בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, דשבעת ימים הם ז' המדות, שכולם צ"ל בסוכה. היינו שתוכנה של מצות סוכה הוא לאחד בתוכה את כל הענינים, כל שבעת המדות, שכולם יהיו מוקפים בענין של מצוה, ועוד זאת שאחדות זו שבסוכה שמקורה למעלה מעלה צריכים להמשיכה במדות שבלב, וכנ"ל בענין הלולב שע"י הנענועים דוקא ממשיכים את ענין האחדות במדות שבלב, ובכללות היינו בכחות פנימיים שבאדם, ועי"ז גם כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מה שעתידי להזריח לישראל לע"ל ישבו גם עכשיו בסוכות, כי זה תוכן הענין דלע"ל שאז יהי' ענין האחדות בגלוי, שאז יהי' גר זאב עם כבש²⁰ ולא יהי' שם לא מלחמה ולא קנאה ותחרות²¹. וכיון שענין הסוכה גם עכשיו הו"ע האחדות כנ"ל, לכן גם בהסוכה דעכשיו נמשך מעין הגילוי דלע"ל [דאע"פ שלע"ל סוכה היא מצוה קלה²², מ"מ זהו דוקא לע"ל, כמבואר בדרושי אדנ"ע].

וזהו ג"כ מש"כ בהמשך הפסוק²³ למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתו גו', שבמצות סוכה צ"ל ענין הדעת דוקא, ועד שמבואר בשו"ע (על יסוד פסוק זה) שענין הידיעה דטעם מצות סוכה הוא חלק מעצם המצוה, ולא רק כוונת המצוה (ע"ד שהוא במצות ציצית וכו'), כדאי' בב"ח והובא בשו"ע

(10) לפני הלל. (11) פפ"ז צד (12) אמור כג, מ. (13) סידור רסד, ד ואילך. (14) סוכה לה, א. (15) וככה שם פצ"ד. (16) סוכה לב, א. (17) שם ב. (18) ראה רש"י שבת כ, א"ב ד"ה אחינא. (19) ראה משנת חסידים מס' ימי מצוה וסוכה פ"ה. ובכ"מ. סידור והמשך וככה שם. (20) ישעי' יא, ו. (21) רמב"ם סוף הלי' מלכים. (22) ראה ע"ז ג, א. (23) אמור שם, מג.

אדמו"ר הזקן²⁴ משום שהסוכה היא (כמבואר גם בהמשך וככה הנ"ל²⁵) בדוגמת תיבת נח ובדוגמת הגילוי דלע"ל, דבכולם ישנו ענין האחדות. שהאחדות נעשה ע"י ענין הדעת. ולכן בכל ענינים אלו ישנו ענין הדעת, דסוכה היא בבחי' הדעת כנ"ל, ועד"ז תיבת נח היא בספירת הבינה, ועד"ז יהי' לע"ל גילוי ספירת הבינה, דזהו מה שלע"ל יהי' וגר זאב עם כבש ולא יהי' שם לא מלחמה ולא קנאה ותחרות (כמבואר בסיום הרמב"ם), שהוא (כמ"ש הרמב"ם שם) מחמת גילוי בחי' הדעת וכמ"ש²⁶ כי (דהא) מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

והנה ההכנה לכל הגילויים דלעתיד היא ע"י העבודה בענין שמעין ההכנה. ולכן כמו שההכנה לענין סוכת עורו של לוי'תן הוא בישיבה בסוכה עתה. עד"ז הוא גם ההכנה לענין ומלאה הארץ דעה את ה' שהיא ע"י הפצת המעיינות חוצה, ודוקא באופן של חב"ד, ענין הידיעה. וכדאיתא בזהר²⁷ שצ"ל יתפרנסון מיני', היינו (כמבואר במפרשי הזהר²⁸) הפירנוס בשכל והבנה, בחכמה בינה ודעת, דאז נעשה ענין של דם ובשר כבשרו (כמבואר בתניא²⁹), והרי זה נק' בשם פרנסה כמבואר בגמ' כתובות³⁰ לגבי לשון פרנסה דקאי על מזון וכו'. ואז יפקון (בני ישראל) מבי גלותא ברחמי³¹, כמבואר בארוכה באגה"ק לאדמו"ר הזקן³². והקיצו ורננו שוכני עפר³³, ובעל ההילולא בתוכם, והרשב"י בתוכם, וכל הנשיאים בתוכם, ובלשון הגמרא³⁴ ומשה ואהרן עמהם, במהרה בימינו ממש.

(24) סתרכ"ה. (25) פצ"ה. (26) ישעי' יא, ט. (27) תקו"ז ת"ו. (28) כסא מלך. הקדמת המק"מ לזהר. (29) פ"ה. (30) סח, א. (31) זח"ג קכד, ב. (32) סכ"ו. (33) ישעי' כו, יט. (34) ראה יומא ה, ב.

בס"ד. שיחת ליל י"ג תשרי ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

א. כל התוועדות ענינה — כלשונה — שכו"כ מישראל מתאספים ומתוועדים יחדיו.

כלומר: השם התוועדות גופא מדגיש שישנו ענין של התחלקות, שהרי לפני ההתוועדות לא היו כולם יחדיו, וכמו כן לאחר ההתוועדות שוב לא היו כולם יחדיו, שהרי כל אחד יחזור לביתו ולמקומו, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"¹; ואעפ"כ, למרות ההתחלקות שביניהם, ישנו החידוש שבענין ההתוועדות — שכולם מתאספים יחדיו להיות באופן של אחדות. ובהקדים:

מצד טבע הבריאה, כפי שנבראו ע"י הקב"ה, מחולקים בני-אדם זה מזה, כמארז"ל² "הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהן דומה לחבירו", "בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת". וכפי שמצינו בהלכה שסומכים על טביעת עינא וקלא³.

ויתירה מזו: גם כאשר מדברים אודות כללות בני"י — נחלקים הם לעשר סוגים, "ראשיכם שבטיכם"⁴, כמבואר בזהר⁵ ש"ראשיכם" הם סוג בפ"ע ו"שבטיכם" הם סוג בפ"ע, וכן שאר הסוגים שנימנו בכתוב — שבצירוף כולם ישנם עשר סוגים, כלומר, ענין של התחלקות.

וביחד עם זה — כללות עם ישראל הוא "גוי אחד בארץ"⁶, ועד שבכמה ענינים נחשבים כל בני"י למציאות אחת, נקודה אחת.

ועד כדי כך, שאפילו כאשר ישנם ששים ריבוא מישראל, תכלית הריבוי — נעשים הם למציאות אחת, מציאות חדשה, שלכן ישנה ברכה חדשה: "ברוך חכם הרזים"⁷, כלומר, המשכה והשפעה חדשה, המאחדת את כולם כו'.

וזהו גם תוכן ציווי התורה "ואהבת לרעך כמוך"⁸ — כביאור הירושלמי⁹ ע"פ משל מב' אבהים של גוף אחד:

מציאות הגוף מורכבת, אמנם, מרמ"ח אברים ושס"ה גידים, ענין של התחלקות — התחלקות ע"פ הלכה, כפי שמצינו בנוגע לכמה דינים; וביחד עם זה, כל רמ"ח אברים ושס"ה גידים הם גוף אחד, מציאות אחת — מציאות אחת ע"פ הלכה, ולדוגמא: בנוגע לנגיעה בדבר טמא — אם נגעה טומאה בא'

(1) ל' הכתוב — מ"א ה. ה. מיכה ד. ד. (2) סנהדרין לו, סע"א — במשנה. שם לח, א. (3) ראה גיטין כג, סע"א. חולין צו, רע"א. (4) ר"פ נצבים. (5) ח"ב פב, א. (6) ש"ב ז, כג. דה"א יז, כא. (7) ברכות נח, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"א. טושו"ע או"ח סרכ"ד ס"ה. (8) קדושים יט, יח. (9) נדרים פ"ט ה"ד. וראה סהמ"צ להצ"צ — מצות אהבת ישראל פ"א.

מאברי הגוף, ללא כל חילוק באיזה אבר, ראש או עקב שברגל, אזי מתפשטת הטומאה בכל הגוף, וטעם הדבר — מכיון שכל הגוף הוא מציאות אחת, שכן, אילו הי' כל אבר מציאות בפ"ע, לא יהי' טמא עד שתגע הטומאה בכל אבר בפ"ע.

וכמו כן בנוגע לכללות עם ישראל — שנחשבים לגוף אחד, "קומה אחת שלימה", ועד לנקודה אחת, כלשון אדמו"ר הזקן בלקו"ת¹⁰: "מבלי ימצא האדם ראש וסוף".

וענין זה בא לידי ביטוי בהתוועדות — שכו"כ מישראל מתאספים יחדיו במקום אחד, בית-כנסת ובית-מדרש, לשם מטרה ותכלית אחת, שאז נעשים כולם למציאות ונקודה אחת.

ומפני ענין האחדות שבהתוועדות גדלה מעלתה ביותר — כידוע¹¹ פתגם אדמו"ר הזקן אודות ה"פתקא אשר משמי שמיא נחיתא" בביאור גודל מעלתה של התוועדות, שבכחה לפעול יותר מאשר פעולתו של מלאך מיכאל "השר¹² הגדול"!

והגע עצמך:

ישנם ריבוי דרגות של מלאכים — "יוצר משרתים ואשר משרתיו", ובכללות — ב' מיני מלאכים¹³: יש מלאכים שהם עומדים ברום עולם מששת ימי בראשית והן נצחיים וקיימים כל זמן משך קיום העולם, והן הם החיות שבמרכבה. ויש מלאכים שנבראים בכל יום ואומרים שירה, וכלים בעבודתם.

והנה, מלאך מיכאל הוא בין המלאכים הכי גדולים — המלאכים שקיימים באופן תמידי, ועד שמצינו¹⁴ שמלאך מיכאל הוא מהמלאכים שבמרכבה — פני ארי' אל הימין¹⁵, ובנוסח הפייט בתפלת מנחה דיוהכ"פ: "מיכאל מימין מהלל". ומזה מובן גודל ההפלאה דמלאך מיכאל.

ולאחרי כל זה — בכחה של התוועדות לפעול יותר מאשר פעולתו של מלאך מיכאל!

וא' הטעמים לדבר:

מלאך מיכאל, עם היותו מהמלאכים הכי עליונים, חיות שבמרכבה — יש בו ענין ההתחלקות, שהרי ישנם ד' חיות שבמרכבה.

אבל התוועדות — מכיון שכל ענינה הוא ענין האחדות, הרי על ידה ממשיכים ממקום שלמעלה מכללות ענין של התחלקות, כולל — ההתחלקות

(10) ר"פ נצבים. (11) קובץ מכתבים לתהלים אהל יוסף יצחק ע' 199. אגדות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תיג. (12) דניאל יב, א. (13) לקו"ת אמור לו, א. (14) זח"א יח, ב. שם ח"ג קיח, ב. במדכ"ר פ"ב, י. פרדרא פ"ד. לקו"ת במדבר יא, ב. ובכ"מ. (15) יחזקאל א, י.

שבמרכבה העליונה, ולכן, הפעולה שעי"ז היא באופן נעלה יותר מפעולתו של מלאך מיכאל.

ב. והנה, ענין האחדות שבהתוועדות מודגש עוד יותר כאשר ההתוועדות נערכת בזמן הקשור אף הוא עם ענין האחדות, כדלקמן.
ובהקדמה:

בריאת הזמן ע"י הקב"ה [כידוע¹⁶ שגם מציאות הזמן הוא נברא שנתחדש מאין ואפס ממש בששת ימי בראשית] היתה באופן שכל רגע ורגע יהי' מציאות בפ"ע, המחולק מהרגע שלפניו והרגע שלאחריו, כלומר, כל המושג של זמן הוא — שינוי, שכן, כל רגע כמימרא היא מציאות בפ"ע, מציאות של "הוה", ובאופן של שינוי מהרגע שלפנ"ז — "עבר", והרגע שלאח"ז — "עתיד".

ואעפ"כ, מכיון שהתורה היא בעה"ב על מציאות העולם, עד שבכחה לשנות ולהפך את המציאות מן הקצה אל הקצה¹⁷ — הרי בכח התורה לקבץ כמה רגעים או כמה ימים ולעשות מהם אחדות אמיתית, מציאות אחת, ובלשון הישיבות: נקודה אחת.

ולדוגמא — בענין המועדים, ענין השייך ביותר לחודש תשרי, להיותו "מרובה במועדות"¹⁸:

"מועדים", ימים טובים, נקראים גם בשם "זמנים" — כנוסח הברכה: "מקדש ישראל והזמנים", דקאי על ימים טובים, "ישראל דקדשינהו לזמנים"¹⁹

והנה, אע"פ שבשם "זמנים" גופא מודגש ענין ההתחלקות — לא רק מפני שהיו"ט הוא במשך זמן מסויים, לא בימים שלפנ"ז ולא בימים שלאח"ז, אלא גם מפני שכללות גדר הזמן הוא גדר השינוי (כנ"ל), מ"מ, מצד פס"ד התורה מתאחדים כל חלקי הזמן שבמשך היו"ט, שכן, לכל חלקי הזמן דימים אלו יש תוכן וענין משותף — תוכנו של יו"ט זה,

ולא עוד אלא שנעשים נקודה אחת — כפי שהאריך הרגצ'ובי²⁰ בכיארור ענין היו"ט, האם ימי היו"ט נחשבים לימים נפרדים אלא שיש להם דינים שוים, או שכל משך ימי היו"ט, מתחילתם ועד סיומם, נעשים ל"נקודה אחת", ונפק"מ להלכה — בנוגע לכו"כ ענינים.

ולכן, כאשר נמצאים בזמן שיש בו ענין של אחדות — הרי האחדות

16) סידור שער הק"ש (עה, סע"ד ואילך), אמ"ב שם פל"ז (מ, ג ואילך). לקו"ש ח"י ע' 176 וש"נ. 17) ראה ירושלמי כתובות פ"א ה"ב, וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושו"ע אדה"ז) יו"ד סקפ"ט סק"ג (סקב"ג). 18) ב"י לטור או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז ס"ב. וראה גם השלמה לשו"ע אדה"ז שם סקל"א ס"ח. 19) ברכות מט, א. 20) מפענח צפונות פ"ג סי"א.ב. וש"נ.

שבענין הזמן מוסיפה באחדותם של בני, שבשכילם נברא העולם²¹, כולל — ענין הזמן, שהרי גדר העולם הוא מקום וגם זמן²², וכאמור, שגם זמן הוא נברא מחודש כמו המקום.

ומזה מובן שיש עילוי מיוחד בהתוועדות שנערכת בזמן שיש בו ענין האחדות — מכיון שהאחדות שבענין הזמן מוסיפה באחדותם של המתוועדים, ובמילא, ענין האחדות הוא בהדגשה יתירה.

ג. עפ"ז יש לבאר את מעלתה של התוועדות זו — התוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — עם היותם ד' ימים נפרדים, שלכל א' מהם עבודה מיוחדת, כלשון הזהר²³: "כל יומא ויומא עביד עבידתי", וכמודגש גם ב"שיר של יום", "השיר שהיו הלויים אומרים במקדש"²⁴, שיר מיוחד לכל יום, בהתאם לעבודה המיוחדת דכל יום — מ"מ, ישנה גם נקודה המאחדת אותם למציאות אחת, כדלקמן.

ובהקדים — שכדי לדעת מהו הענין המאחד כמה רגעים או כמה ימים יחדיו, יש למצוא זאת בתורה, שכן, האחדות של חלקי זמן נפרדים זה מזה נעשית ע"י התורה (כנ"ל), ובתורה גופא — לא בענין של סברא בלבד, כי אם בענין של הלכה לפועל.

וטעם הדבר — מפני שבתורה גופא מודגש ענין האחדות בחלק ההלכה

דוקא:

בענין של סברא — הרי "אין דיעותיהם שוות"²⁵, עד לדעות הפכיות — ב"ה מתירים וב"ש אוסרים, ואעפ"כ, ב' הדעות הם ע"פ התורה — "אלו ואלו דברי אלקים חיים"²⁶.

אבל בענין של הלכה — הרי לאחרי שנפסקה הלכה אין מקום לדעה הפכית, כך שכולם צריכים להתנהג ע"פ פסק ההלכה, כמדובר כמ"פ אודות דברי המשנה והגמרא בריש מסכת ברכות²⁷ "א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והייתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים, אמרו לו כדאי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה" — שלמרות שר' טרפון הי' מתלמידי ב"ש²⁸, מ"מ, לאחרי שנפסקה הלכה כב"ה חייבים גם ב"ש לעשות כדברי ב"ה, מכיון ש"תורה אחת לכולנה".

(21) פרש"י ר"פ בראשית — מויק"ר פל"ו, ד. ובכ"מ. (22) ראה שעהיוה"א פ"ז (פב, א). לקר"ת ברכה צת, א. (23) ח"ג צד, רע"ב. וראה שם ח"א רסד, ב. (24) מס' תמיד בסופה. וראה לקר"ש ח"י"ב ע' 100 הע' 38. וש"נ. (25) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין שם. אבות דר"נ ספ"ד. מס' דא"ר פ"ט. רמב"ם ריש הל' דעות. תניא בהקדמה. (26) עירובין יג, ב. גיטין ו, ב. (27) י, סע"ב ואילך. (28) רש"י (ד"ה שמותי) ותוס' (ד"ה דר"א שמותי) — שבת קל, ב. תורה שמותי — נדה ז, רע"ב. וראה לקר"ש ח"ו ע' 75 הע' 39. וש"נ.

וכמבואר בארוכה בדרושי אדמו"ר מהר"ש²⁹ — בעל ההילולא די"ג תשרי — שזהו בדוגמת החילוק שבין שם אלקים לשם הוי':

דעות חלוקות בתורה, מקורם משם אלקים — "אלו ואלו דברי אלקים חיים", "אלקים" — לשון רבים³⁰, המורה על ריבוי והתחלקות, ולכן יש מקום לחילוקי דעות; אבל הלכה פסוקה בתורה — מקורה משם הוי', ובלשון הגמרא³¹: "והוי' עמו³² שהלכה כמותו", ומכיון ששם הוי' הוא שם המפורש, שם העצם ושם המיוחד (כפס"ד הרמב"ם³³ בנוגע לכמה הלכות), כלומר, למעלה מענין של התחלקות, לכן, אין מקום לחילוקי דעות, "תורה אחת לכולנה", באופן של אחדות.

ובנוגע לעניננו: כדי למצוא מהי הנקודה המאחדת את ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — יש לעיין ב"שולחן-ערוך" (ובמיוחד — בשו"ע של אדמו"ר הזקן, שהרי נמצאים אנו כיום ההילולא של אדמו"ר מהר"ש, ממלא מקומו של אדמו"ר הזקן), שענינו — פס"ד להלכה בפועל, כדלקמן.

ד. בשו"ע של אדמו"ר הזקן מצינו שני ענינים המהווים צד השווה ונקודה משותפת בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

(א) "הימים שבין יוה"כ לסוכות הן ימי שמחה שבהן היו מחנכין את המזבח בימי שלמה"³⁴.

(ב) "מצוה לתקן הסוכה ולבנותה כולה מיד למחרת יוה"כ אחר יציאה מבהכ"נ, מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה"³⁵, ומכיון שמיד למחרת יוהכ"פ בונים את הסוכה כולה, נמצא, שהסוכה עומדת בשלימותה בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, ובמילא, מתאחדים הם גם בענין הסוכה — בתור הכשר והכנה למצוה ד"בסוכות תשבו שבעת ימים"³⁶ בימי חג הסוכות.

[דרך אגב:

הטעם ד"מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה" שבשו"ע אדמו"ר הזקן — מובא גם ברמ"א³⁷: "ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר י"כ, מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה", אבל ברמ"א, טעם זה הוא טעם שני, בהוספה לטעם המובא בסימן שלפניו³⁸: "והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי י"ה בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה".

ומה שב' ענינים אלו ("לצאת ממצוה אל מצוה", ו"מצוה הבאה לידו אל

29) ד"ה וידבר אלקים תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רעו ואילך). 30) ראה גם פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ד. 31) סנהדרין צג, ב. 32) ש"א טו, יח. 33) הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב. הלי' שבועות פ"ב ה"ב. פ"ו ה"ח. וראה כס"מ הלי' עכו"ם פ"ב ה"ז. מו"נ ת"א פס"א ואילך. 34) שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ד סי"ג. 35) שם סתרכ"ה. 36) אמור כג, מב. 37) או"ח סתרכ"ה. 38) סתרכ"ד ס"ה.

יחמיצנה") נכתבו בב' סימנים נפרדים — הרי זה מפני שחיובם בב' זמנים נפרדים:

הטעם "לצאת ממצוה אל מצוה" — שייך במוצאי יוהכ"פ כלילה, מיד לאחר הבדלה; משא"כ הטעם ד"מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה", ענין של זריזות, "זריזין מקדימין למצוות"³⁹ — הרי ענין הזריזות מתחיל רק "מצפרא", ובלשון אדמו"ר הזקן בשו"ע: "למחרת יוה"כ, אחר יציאה מבהכ"נ".

ועכ"פ, בנוגע לענינו, הרי לכל הדעות ישנו ענין הסוכה (בתור הכשר והכנה למצוה) למחרת יוהכ"פ, כלומר, בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות]. המורם מכל האמור לעיל, שמצינו בשו"ע — הלכה לפועל — שני ענינים שבהם מתאחדים ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות: (א) ענין השמחה, (ב) ענין הסוכה.

זוהי איפוא המעלה המיוחדת בהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — שכן, ענין האחדות שבזמן זה (שלמרות היותם ד' ימים נפרדים, מ"מ, ישנה נקודה משותפת המאחדת אותם) מוסיף עליו באחדות שבהתוועדות, כנ"ל.

ה. ויש להוסיף בזה, שענין האחדות שבזמן זה אינו רק מפני העובדה שישנה נקודה משותפת לכל ד' ימים אלו, אלא עוד זאת, שתוכנה של נקודה משותפת זו עצמה קשור עם ענין האחדות, כדלקמן. ובהקדים:

ב' ענינים הנ"ל שישנם בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — ענין השמחה וענין הסוכה — מכיון ששניהם קשורים עם אותה נקודה בזמן (ששניהם באותו זמן), מהוה הדבר סימן והוכחה שיש נקודה משותפת ביניהם. ובכן, הנקודה המשותפת שבין ענין השמחה וענין הסוכה, היא — ששניהם קשורים עם ענין האחדות:

בנוגע לענין השמחה — פוסק הרמב"ם בהלכות יו"ט⁴⁰ ששמחה אמיתית היא כאשר משתף אחרים בשמחתו: "כשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה, אבל מי שנועל דלתות חצירו... אין זו שמחה מצוה כו'", כלומר, ששמחה אמיתית קשורה עם ענין האחדות. וא' הטעמים לזה — בפשטות:

מצד טבע הבריאה — הרי אין דיעותיהם שוות ואין פרצופיהן שוין, באופן של התחלקות (כנ"ל). אמנם, כאשר האדם נמצא בתנועה של שמחה, הרי שמחה פורצת גדר⁴¹, ומכיון שכן, מתבטלת המחיצה וההבדלה בינו לבין

³⁹ פסחים ד, א. וש"נ. ⁴⁰ פ"ו ה"ח. ⁴¹ ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

הזולת, ונוצר מצב של אחדות.

וכמו כן בנוגע לענין הסוכה — שענינה לאחד את האדם וכל עניניו, שכולם יהיו באותו מקיף — המקיף דסוכה.

דהנה, מצות ישיבה בסוכה היא באופן שהאדם כולו צריך לישב בסוכה, ועכ"פ — ראשו ורובו, שאז נגרר המיעוט אחר הרוב, ובמילא, נמצא גם המיעוט בתוך המקיף דסוכה, שהרי לא יתכן שמיעוט גופו של יהודי, "גוי קדוש"⁴², ישאר מחוץ לסוכה ח"ו, ולא יהיו אצלו כל הענינים הקשורים עם קיום מצות סוכה — דבר שאינו מתקבל על הדעת!

כלומר: אף שבפועל ממש נמצא המיעוט מחוץ לסוכה, ובפשטות — ענינה של הסוכה הוא להגן מקור וחום, זרם ומטר, ובלשון הכתוב⁴³: "וסוכה תהי' לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר", וכאשר מיעוט גופו מחוץ לסוכה, אין הסוכה מגינה על המיעוט מכל הענינים שבחוץ, וגם ע"פ הלכה מדגישים שרק ראשו ורובו בסוכה, ואילו מיעוט גופו מחוץ לסוכה — מ"מ, מכיון שהמיעוט בטל ונגרר אחר הרוב, נמצא, שכל ההשפעות שנמשכות ע"י הסוכה במשך שבעת ימי הסוכות, הן השפעות גשמיות והן השפעות רוחניות, הם גם ביחס למיעוט, אף שבפועל ובגלוי ה' מחוץ לסוכה.

[דוגמא לדבר — בנוגע לסנהדרין:

מספרם של הסנהדרין צריך להיות שבעים ואחד דוקא (ולא שבעים) — כדי שבכל מקרה שחברי הסנהדרין יהיו חלוקים, יוכלו להכריע ע"פ הרוב, "אחרי רבים להטות"⁴⁴.

והנה, גם כאשר מכריעים כדעת ל"ו מחברי הסנהדרין בניגוד לדעתם של ל"ה מחברי הסנהדרין (ע"י הכרעת קול א' בלבד, כאשר ההכרעה היא לזכות⁴⁵) — הפס"ד הוא של כל ע"א חברי הסנהדרין, שהרי לא יתכן לומר שדין זה נפסק ע"י ל"ו בלבד, כאשר שאר הל"ה היו מחוץ לסנהדרין (בענין זה) — במכ"ש וק"ו שכאשר חסר אפילו א' מחברי הסנהדרין, אין כאן התוקף דסנהדרין של ע"א! אלא ודאי בהכרח לומר שזהו פס"ד של כל ע"א חברי הסנהדרין, שכן, הכרעת הרוב פירושה שגם המיעוט מסכים לדעת הרוב⁴⁶ (ע"ד האמור לעיל (ס"ג) בנוגע למחלוקת ב"ש וב"ה לאחרי שנפסקה הלכה).

ואם הדברים אמורים בנוגע לרוב ומיעוט בסנהדרין, שיש בה ע"א זקנים — הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לרוב ומיעוט אצל אדם אחד, שכאשר ראשו ורובו בתוך הסוכה, אזי בטל המיעוט ונגרר אחר הרוב, כך שגם המיעוט נמצא בתוך הסוכה].

(42) יתרו יט, ו. (43) ישע' ד, ו. (44) משפטים כג, ב. וראה סנהדרין ג, ב. (45) רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ח. (46) ראה לקו"ש חכ"א ע' 312 הערות 3-31. וש"נ.

וכל זה — בנוגע לאדם עצמו. ונוסף לכך, נמצאים בסוכה כל כלי תשמישו, שהרי צריך לאכול ולשתות, ואפילו לישן — בסוכה, "תשבו כעין תדורו"⁴⁷, ומכיון שכן, נמצא, שענינה של הסוכה — שהאדם וכל כלי תשמישו יתאחדו יחדיו להיות כולם במקיף אחד.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ליהודי אחד, שהסוכה פועלת שהיהודי וכל עניניו נמצאים באותו מקיף — כן הוא בנוגע לכלל ישראל, היינו, שענינה של הסוכה לפעול את האחדות דכלל ישראל, כמארז"⁴⁸ "כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת", כלומר, מקיף אחד לכל בני".

ומכל זה מובן שהצד השווה והנקודה המשותפת המאחדת את ד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות — שמחה וסוכה — היא: ענין האחדות.

ו. עפ"ז יש לבאר את המעלה המיוחדת בהתוועדות זו — בימים שבין יוה"כ"פ לסוכות:

לכל לראש, הרי עצם ענין האחדות בזמן שבו נערכת ההתוועדות — שלמרות היותם ד' ימים נפרדים, מ"מ, ישנה נקודה משותפת המאחדת אותם — פועל עילוי והוספה בענין האחדות שבהתוועדות.

ועילוי גדול יותר — שגם תוכן הענין המאחד את הזמן דד' ימים אלו קשור עם ענין האחדות, שכן, גם שמחה וגם סוכה (ב' הענינים המשותפים לד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות) קשורים עם תוכן ענין האחדות, כנ"ל בארוכה, ובמילא, נוסף עילוי גדול יותר באחדות שבהתוועדות.

ובפרט — שהאחדות שבהתוועדות היא באותו אופן כמו האחדות שבענין השמחה ובענין הסוכה:

בהתוועדות — ישנו ענין השמחה, הפורצת את גדרי המחיצות וההגבלות שבין המשתתפים בהתוועדות, ובמילא, נוצר מצב של קירוב ואחדות ביניהם,

וכמו כן יש בהתוועדות תוכן ענין הסוכה — שהרי כל המשתתפים בהתוועדות נמצאים יחדיו באותו מקיף, בבית אחד, ולא סתם מקיף, אלא מקיף הקשור עם ענין של מצוה (בדוגמת המקיף דמצות סוכה) — בית-כנסת ובית-מדרש, בית שמגדלין בו תפלה ומגדלין בו תורה⁴⁹.

ומכל זה מובן גודל מעלתה של התוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות — מפני גודל הדגשת ענין האחדות שבה, כנ"ל בארוכה.

ז. והנה, כל האמור לעיל צריך לבוא ולהתבטא בענין של מעשה בפועל

(47) סוכה כח, ב. וש"נ. שו"ע אדה"ז או"ח רסתרל"ט. (48) סוכה כז, ב. (49) מגילה כז, רע"א.

— שהרי "לא המדרש עיקר אלא המעשה"⁵⁰.

ובהקדים — שגם ענין זה ("לא המדרש עיקר אלא המעשה") מודגש ביותר בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

ענינו של יוהכ"פ הוא — מתן-תורה דלוחות אחרונות⁵¹.

והנה, בנוגע למתן-תורה — איתא במכילתא: "קבלו מלכותי ואח"כ אגזור עליכם גזירות"⁵², כלומר, שמתן-תורה ענינו "קבלו מלכותי", ולאחרי כן מתחיל הענין ד"אגזור עליכם גזירות" — גזירות טובות, כללות הענין דקיום המצוות במעשה בפועל.

ומזה מובן גם בנוגע למתן-תורה-דלוחות אחרונות ביוהכ"פ, סיום וחותם כל עשיית שהתחלתם בר"ה, שענינם ותוכנם — "תמליכוני עליכם", "קבלו מלכותי",

[ויומתק יותר — ע"פ דברי אדמו"ר הזקן בשו"ע⁵³ בטעם התקיעה בשופר לאחר תפלת נעילה דיוהכ"פ (מוצאי יוהכ"פ, התחלת ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות): "וטעם תקיעה זו היא סימן לסילוק שכינה למעלה, כמו שהי' במתן תורה, שכשעלתה השכינה נאמר⁵⁴ במשוך היובל וכו'", כלומר, כשם שתקיעת-שופר דראש-השנה קשורה עם מתן-תורה, כמבואר ברס"ג⁵⁵ שא' הטעמים לתק"ש דר"ה — "להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו⁵⁶ וקול שופר חזק מאד", וכפי שאומרים בפסוקי שופרות: "אתה נגלית בענן כבודך . . על הר סיני . . ובקול שופר עליהם הופעת", כמו כן בנוגע לתק"ש דמוצאי יוהכ"פ — שאף היא קשורה עם תק"ש דמ"ת.

ומזה מובן, שכשם שתק"ש דר"ה קשורה עם הענין ד"תמליכוני עליכם" ("ובמה בשופר")⁵⁷, כן הוא גם בנוגע לתק"ש דמוצאי יוהכ"פ, שתוכנה — "קבלו מלכותי"],

ולכן, מיד לאחר יוהכ"פ (מ"ת, קבלו מלכותי) מתחיל הענין דקיום המצוות במעשה בפועל (מצות סוכה) — שזהו כללות הענין ד"גדול תלמוד (מ"ת) שמביא לידי מעשה"⁵⁸, "המעשה הוא העיקר".

ונמצא, שבעמדנו בהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — אזי נוגע ביותר שכל הדברים האמורים לעיל אודות ענין האחדות, יבואו לידי מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר, כדלקמן.

50 אבות פ"א מ"ז. 51 תענית כו, ב — במשנה ובפרש"י. שם ל, ב. כ"ב קכא, א. 52 ראה מכילתא יתרו כ, ג. יל"ש שם (דמז רפו). תו"כ ופרש"י אחרי יח, ב. 53 או"ח סתרכ"ג ס"ד. 54 יתרו יט, יג. 55 הובא באבודרהם (טעמי התקיעות — הענין השלישי). 56 יתרו שם, טז. 57 ר"ה טז, סע"א. שם לד, ב. ודאה לקר"ת נצבים נא, ב. ובכ"מ. 58 קידושין מ, ב. וש"נ. וראה רמב"ם הל'ת"ת פ"א ה"ג. פ"ג ה"ג. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג"ד.

ח. ויש להוסיף, שבענין הנ"ל באה לידי ביטוי נקודה נוספת באחדותם של ישראל בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות:

על הפסוק⁵⁹ "ולקחתם לכם ביום הראשון", אף שקאי על יום חמשה עשר בחודש — איתא במדרש⁶⁰: "ראשון הוא לחשבון עוונות", שכן, ביוהכ"פ הי' ענין התשובה. סליחה מחילה וכפרה על כל עניני עוונות, ובלשון הרמב"ם⁶¹: "קץ מחילה וסליחה לישראל", ובימים שבין ר"ה ליוהכ"פ "כל ישראל עסוקין במצוות, זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו" (הכשר והכנה למצות סוכה ולולב), ובמילא, כל הענין ד"חשבון עוונות" אינו שייך בכל ד' ימים אלו, עד ט"ו בחודש — "ראשון לחשבון עוונות".

ונמצא, שבד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות מודגשת אחדותם של כל ישראל — בכך שכולם עסוקין במצוות.

ובעומק יותר:

נתבאר לעיל שיוהכ"פ ענינו מתן-תורה — "תלמוד", וסוכות ענינו קיום המצוות בפועל — "מעשה".

ונמצא, שאחדותם של ישראל בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות קשורה עם המעבר והחיבור מ"תלמוד" ל"מעשה" — ע"ד ובדוגמת האחדות דלעתיד לבוא, כמ"ש בנבואת יחזקאל⁶²: "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה . . . עץ אחד וכתוב עליו ליוסף . . . וקרוב אותם גו' והיו לאחדים בידך . . . ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ . . . ומלך אחד יהי' לכולם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים גו' — כמבואר בדרושי חסידות⁶³ שיהודה ויוסף הם בדוגמת תלמוד ומעשה, ולעתיד לבוא יהי' החיבור והאחדות ביניהם בתכלית השלימות.

ובפשטות: אחדותם של כל בני"י — הנחלקים בכללות ליהודה ויוסף — ע"י משיח צדקנו, בחי' היחידה דכללות ישראל⁶⁴.

ט. והנה, לאחרי כל אריכות הדברים, יש להבהיר את ההוראה בנוגע למעשה בפועל — שהרי, כאמור, "המעשה הוא העיקר".

ובכן, ההוראה שיש לקחת מכל ענין של התוועדות, ובמיוחד מהתוועדות שנערכת בד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות — שיש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הענינים דאהבת ישראל ואחדות ישראל.

וכציווי התורה — שהוא "כלל גדול בתורה"⁶⁵ — "ואהבת לרעך

(59) אמור כג. מ. (60) תנחומא אמור כב. ויק"ר פ"ל, ז. (61) הל' תשובה פ"ב ה"ז. (62) לז, טו ואילך. (63) אוה"ת ר"פ ויגש. שם (כרך ה) תקפה, א. וראה בארוכה — לקו"ש ויגש תשמ"ה ס"ו ואילך. וש"נ. (64) סה"מ תרכ"ז ע' טז — בשם כהאריז"ל. תרצ"ט ע' 207 — בשם הרמ"ז. (65) תו"כ פרש"י עה"פ קדושים יט, יח.

כמוך", ומובן, שהכוונה בזה ("כלל גדול בתורה") לא רק בנוגע ללימוד הענין בתורה, כי אם בעיקר בנוגע לקיום הדבר בפועל, כלומר, "כלל גדול" בענין המעשה — הנהגה באופן של אהבת ישראל, עד לאופן של אחדות ישראל, "כולכם — לאחדים כאחד", שכלם נעשים מציאות אחת ונקודה אחת.

ובנוגע לפועל ממש — בענין הקשור לחג הסוכות הממשמש ובא:

יש להשתדל שלכאור"א מישראל יהיו כל צרכי החג — ע"י מתן עזר וסיוע לכל הזקוקים לכך בעוד מועד, לפני החג, כדי שכאור"א מישראל יוכל לחגוג את שמחת החג כדבעי, "להיות שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלווים אליו. . . שנאמר⁶⁶ ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו'⁶⁷.

וכמו כן בחג עצמו — שכאשר אוכל ושותה סעודת יו"ט, עליו להשתדל שיהיו אורחים על שולחנו — "אושפזין" כפשוטם, כמובא לעיל (ס"ה) פס"ד הרמב"ם, והביאו אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו בסיום וחותם הל' יו"ט⁶⁸, שרק באופן כזה השמחה היא כדבעי — "שמחת מצוה".

ומזה מובן, שכאשר משתדל מבעוד מועד, לפני החג, לספק את צרכי החג לכל הזקוקים לדבר — הרי עי"ז ניתוסף בשמחת החג בד' אמות שלו.

וכאמור, כל הענינים האמורים צריכים להעשות "חיינו ואורך ימינו"⁶⁹ [כולל — הדיוק ד"אורך ימינו", ע"ד יום שכולו ארוך, שגם בתחילתו הוא ארוך⁷⁰] — להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות דאהבת ישראל עד לאופן של אחדות ישראל, בפועל ממש.

י. והנה, כאשר בני נמצאים במצב של אחדות, "כולנו כאחד" — מוסיף הדבר בהמשכת ברכותיו של הקב"ה, כמ"ש "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך" (כמבואר בתניא פרק ל"ב).

ועד שזוכים לברכה העיקרית — ברכת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

שאינו יהי' ענין האחדות בתכלית השלימות, כמ"ש⁷¹ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", היינו, שישנו כל ריבוי ההתחלקות דבני", "לאחד אחד", וכיחד עם זה — נמצאים כולם במצב של אחדות; "תלוקטו", ובאופן שאפילו יהודי א' בלבד אינו נשאר בגלות⁷², דלא כגאולות הקודמות (הגאולה מגלות כבל וכיו"ב) שגם לאחריהם נשארו עדיין יהודים בגלות, אלא גאולה שלימה, "תלוקטו" בשלימות, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובכנותינו"⁷³, כפי

66 ראה טז, יד. 67 שו"ע אדה"ז אר"ח סתקכ"ט ס"ו. 68 שם ס"א. 69 נוסח תפלת ערבית. וראה ס"פ נצבים. האזינו לב, מז. 70 תו"א תולדות יח, סע"ד. 71 ישע"י כז, יב. וראה פרש"י נצבים ל. ג. 72 ראה בארוכה לקו"ש ח"א בתחלתו. וש"נ. 73 בא י, ט.

שכולם נעשים מציאות אחת, "לאחדים כאחד" — "קהל גדול"⁷⁴ לשון יחיד. כלומר: מצד אחד ישנו תכלית הריבוי — "והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר"⁷⁵, וביחד עם זה — "קהל גדול", "קהל" — לשון יחיד, כלומר, אף ש"שבט אחד איקרי קהל"⁷⁶, וא"כ, ישנם כמה קהילות, מ"מ, נעשים כולם למציאות ונקודה אחת — "קהל", ו"קהל" זה הוא באופן ד"גדול", היינו, שנקודה זו מתפשטת עד למרחב העצמי, באופן ד"ופרצת"⁷⁷. ובלשון החסידות — שע"י המיצר באים למרחב העצמי, "מן המיצר גו' ענני במרחב"⁷⁸, ובענינו — נקודה ד"מיצר" כפי שבאה ומתפשטת עד למרחב העצמי:

נקודה — הו"ע ה"מיצר", שכן, נקודה פירושה — שאי אפשר לחלק אותה לשתיים (דאל"כ, אינה נקודה אמיתית), מפני שאין לה אורך ורוחב, שזהו אמיתית הענין ד"מיצר".

[דוגמא לדבר בהלכה: ישנם ענינים שבהם שייך "משהו" ו"משהו דמשהו" — דבר איסור שנפל לאלף, וא' מהאלף נפל לאלף אחרים וכו'. אבל ישנם ענינים שבהם שייך רק "משהו" אחד, ולא שייך "משהו דמשהו"⁷⁹. ודוגמתו בענינו — נקודה שאי אפשר לחלקה לשתיים].

ונקודה זו — מתפשטת ובאה באופן דמרחב העצמי, כפשוטם של דברים — בעולם דלמטה.

וזהו גם הקשר להמוזכר לעיל (ס"ז) בענין השופר דמוצאי יוהכ"פ שהוא בדוגמת השופר דר"ה — שהרי ענינו של השופר הוא: "מן המיצר גו' ענני במרחב", עד למרחב העצמי⁸⁰. והרי גם הגאולה העתידה קשורה עם ענין השופר — כפי שמסיימים וחותמים בברכת שופרות דר"ה: "תקע בשופר גדול לחרותנו".

ודוגמתו בנוגע לאחדותם של ישראל, כאמור, שההתאחדות היא באופן שכולם נעשים לנקודה אחת, וביחד עם זה, מתפשטת נקודה זו עד למרחב העצמי, כולל — מציאות כל העולם כולו, שהרי כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל, ויתירה מזו: "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"² — כמדובר כמ"פ שבכל אחד מישראל משתקף כלל ישראל, כשם שבכלל ישראל משתקף כל יהודי פרטי.

וכאמור, "קהל גדול" — שלימות העם, "ישוּבו הנה" — לארצנו

74 ירמ' לא, ז. 75 הושע ב, א. 76 פסחים פ, רע"א. הוריות ה, ב. רמב"ם הל' שגגות פ"ב ה"א. 77 ויצא כח, יד. 78 תהלים קיח, ה. 79 ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סתמ"ז סט"ז. 80 רד"ה מן המיצר אעת"ר (סה"מ אעת"ר בתחלתו). סה"מ תרע"ח ע' כג. רד"ה מן המיצר תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב שכב, א). תש"ה (סה"מ תש"ה בתחלתו). ובכ"מ.

הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁸¹, שלימות הארץ.

ולהעיר, שגם בענין דשלימות הארץ מודגש ענין הנ"ל — התאחדות של ריבוי פרטים לנקודה אחת, והתפשטותה של הנקודה עד למרחב העצמי:

אמרו חז"ל⁸²: "קפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו", כלומר, שכל שטחה של ארץ ישראל, שטח שיש בו ריבוי פרטים — נעשה לנקודה אחת.

ודוגמתו בהלכה: "עשר קדושות הן"⁸³ — התחלקות פרטים, וכיחד עם זה — יש דינים השווים בכל ארץ ישראל, כמו: ביכורים וכיו"ב⁸⁴, היינו, שכל הדרגות שבארץ ישראל נעשים לנקודה אחת בנוגע להלכות אלו.

ונקודה אחת זו מתפשטת עד למרחב העצמי — כמארז⁸⁵ "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות".

וכאמור, שכל בנ"י (שלימות העם) באים לארץ ישראל (שלימות הארץ), ושם גופא — הולכים "מחיל אל חיל"⁸⁶, בכל עשר הקדושות דארץ ישראל, עד לירושלים לפני מן החומה. "קרית מלך רב"⁸⁷, להר הבית, לבית המקדש, עד לקדש הקדשים.

וכל זה — במהרה בימינו ממש, ברגע כמימרא ממש, נקודה אחת בענין הזמן, ונקודה זו מתפשטת לעד ולעולמי עולמים, באופן נצחי, וכאמור, במהרה בימינו ממש.

* * *

יא. בהמשך להמדובר לעיל אודות ענין האחדות — יכולים עדיין לשאול: מכיון שהקב"ה בעצמו הטביע בטבע בני-אדם ש"אין אחד מהן דומה לחבירו", אין דיעותיהם שוות וכיו"ב — כיצד יכולים לתבוע מבני-אדם שכולם יתאחדו לדעה אחת ונקודה אחת?! — דבר והיפוכו! והרי אמרו חז"ל⁸⁸ "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"!

מצינו אמנם חיבור הפכים בנוגע ל"ארוץ", שלמרות שישנו תנאי בעשיית הארון שמוכרח להיות במדה דוקא, "אמתיים וחצי ארכו וגו'"⁸⁹, מ"מ, מודד עשר אמות לכל רוח ומקום הארון אינו מן המדה⁹⁰, כלומר, דבר והיפוכו בעת ובעונה אחת (כמבואר בארוכה בתשובות הרשב"א⁹¹); אבל — ענין זה נאמר

(81) עקביא, יב. (82) תולין צא, ב. (83) כלים פ"א מ"ו. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ג. (84) כלים שם. רמב"ם שם ה"ב. (85) ראה ספרי דברים א. פס"ד פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקנ. (86) ל' הכתוב — תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז רסקנ"ה. (87) תהלים מח, ג. (88) במדב"ר פי"ב, ג. תנחומא נשא יא. (89) תרומה כה, י. (90) יומא כא, סע"א. וש"נ. (91) ח"א סתי"ח.

בנוגע לארון ומקום הארון דוקא, ענין הקשור עם קדש הקדשים שבביהמ"ק! ואילו בנדרו"ד — מדובר אודות יהודי שנמצא מחוץ לקדש הקדשים וביהמ"ק, מחוץ לירושלים ("עיר⁹² שחוכרה לה יחדיו, עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים"⁹³), מחוץ לארץ ישראל, ובזמן הגלות, וביום חול ע"ד הרגיל — לא שבת ולא יו"ט, ואפילו לא חולו של מועד, ואעפ"כ, עורכים התוועדות, ותובעים שצריך להיות ענין האחדות — "כאיש אחד חברים"⁹⁴, ומדגישים בחדא מחתא שזהו ענין נעלה ביותר, שלכן, בכחו לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל, "השר הגדול"!

ויתירה מזו: ענין האחדות צריך להיות לא רק כאשר מתאספים כו"כ מישראל בהתוועדות, במקום קדוש, אלא גם כאשר נמצא עם עוד יהודי א' בלבד — צריך להיות אצלו הרגש ד"ואהבת לרעך כמוך", ולא רק "כמוך" בלבד (שחבירו הוא מציאות בפ"ע ואעפ"כ אוהבו כמו שאוהב את עצמו), אלא כפירוש הירושלמי שהוא וחבירו הם כמו ב' ידיים של גוף אחד, כלומר, לא כמו רמ"ח גופים נפרדים, אלא כמו רמ"ח אברים של גוף אחד.

[ולהעיר מב' הגירסאות בעירובין⁹⁵: "מאברין — אבר אבר" (מוסיפין לה אברים), או "מעברין — כאשה עוברה". ובנדרו"ד — שהענין דאהבת ישראל צריך להיות באופן שהוא וחבירו הם כמו ב' אברים, ולא כמו גוף בפ"ע — אפילו לא כגוף של עובר ("מעברין — כאשה עוברה"), שאינו כמו אבר של הגוף ממש.

וב' אופנים הנ"ל ("מאברין" או "מעברין") — יש דוגמתם גם בלעו"ז (כדי שיוכל להיות ענין הבחירה): "אידיהן" ו"עידיהן"⁹⁶.

ויש להוסיף, שבשורש הדברים הרי זה החילוק שבין א' וע' בקדושה גופא — שהרי ידוע⁹⁷ שאות עי"ן מורה על שורש יניקת החיצונים, כמרומז (גם) באות עי"ן התלוי שבפסוק⁹⁸ "יכרסמנה חזיר מיער", וכידוע החילוק שבין "כתנות אור" (כפי שהי' כתוב בתורתו של ר' מאיר⁹⁹) ל"כתנות עור"¹⁰⁰ — שלפני חטא עה"ד היו "כתנות אור", ולאחרי החטא נעשו "כתנות עור".

ומזה מובן שבקדושה גופא עיקר השלימות היא באל"ף (ולא בעי"ן), ובעניננו — אהבת ישראל באופן ד"אבר" דוקא (ולא "עובר").

ולא עוד אלא שאפילו כאשר הולך ברחוב, ב"רשות-הרבים", ופוגש "חמור שונאך" — "שונאך" ע"פ תורה¹⁰¹, הנה גם ביחס ליהודי זה ישנו

(92) תהלים קכב, ג. (93) ירושלמי חגיגה פ"ו ה"ג. (94) שופטים כ, יא. (95) רפ"ה. (96) ריש ע"ז. (97) ראה ספר הערכים-חב"ד ערך אותיות התורה ע' רפא ואילך. וש"נ. (98) תהלים פ, יד. (99) ב"ר פ"כ, יב. יל"ש בראשית רמז לד. (100) בראשית ג, כא. (101) ראה פסחים ק"ג, ב. רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש בסופן. טושו"ע חו"מ סער"ב סי"א. שו"ע אדה"ו הל' עוברי דרכים וצער בעלי חיים ס"ט.

הציווי "עזוב תעזוב עמו"¹⁰², עי"ז שיסייע לחמורו! ... ואדרבה: "מצוה בשונא"¹⁰³ יותר מאשר באוהב.

וכמבואר גם בתניא פרק ל"ב שאפילו אלו ש"מצוה לשנאותם" — "מצוה לאהבם ג"כ", היינו, שגם ביחס אליהם ישנו הציווי "ואהבת לרעך כמוך".

נשאלת איפוא השאלה: כיצד יכולים לתבוע את הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל במדה כזו — כאשר נמצאים ביום חול רגיל, בחוץ לארץ, ובזמן הגלות, כאשר "החושך"¹⁰⁴ יכסה ארץ"?!

יב. והמענה לזה — הוראת בעל ההילולא המפורסמת¹⁰⁵ שהנהגתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער".

ובהקדים:

כאשר יהודי צריך לפעול על עצמו את הענין דאהבת ישראל — הרי הדרך היא, לכאורה, ללמוד את כל הסוגיא דאהבת ישראל באופן של הבנה והסברה, בעמקות וכו', עד שהדבר יחדור בפנימיותו, כך שגם כאשר יתעורר משנתו כעבור כמה ימים, תהי' מסקנת הענין חדורה בזכרונו, ושוב לא יהי' זקוק להתכוננות בדבר.

אמנם, סדר עבודה כזה — לאו כל מוחא סביל דא!

ועד כדי כך, שיש מפשטני המקרא¹⁰⁶ המבארים ש"לא יקבל לב האדם שיאהוב את חבירו כאהבתו את נפשו" — לפי שזהו היפך טבע האדם! ולכן, מבארים שאין הכוונה שיאהבהו כאהבתו את נפשו ממש וכו'. — אמנם, אדמו"ר הזקן מבאר בתניא, בפירוש ובפרטיות, שהכוונה היא כפשוטו ממש, אבל אעפ"כ, מוכן שאין זה דבר קל!...

זאת ועוד:

עבודה כזו דורשת משך זמן רב, ולכל לראש — לפעול בנפשו תנועת הביטול, שכן, כל זמן שיש לו רגש של הגבהה ורוממות, מצד ענין של עושר, כבוד, אפילו כבוד המדומה, וכיו"ב — לא יוכל לפעול בעצמו שיאהב את זולתו כמו שאוהב את עצמו, אא"כ יבוא לידי תנועה של ביטול תחילה.

ולזה דרוש לימוד המוסר, ההתכוננות בשפלות האדם — ענין שצריך להיות בלאה"כ לפני התפלה, כמארז"ל¹⁰⁷ "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", ופירש רש"י — "הכנעה", ובכללות — העבודה דתיקון וביורר

(102) משפטים כג, ה. (103) ב"מ לב, סע"ב. רמב"ם שם הי"ג. טושו"ע ואדה"ז שם ס"י. (104) ישעי' ס, ב. (105) אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד. (106) רמב"ן קדושים יט, יז. וראה ראב"ע שם, ית. לקו"ש ח"י"ז ע' 217. וש"נ. (107) ברכות רפ"ה.

הגוף ונה"ב, כתורת הבעש"ט¹⁰⁸ על הפסוק "כי תראה חמור שונאך", שחומר הגוף הוא "שונאך", כמאמר¹⁰⁹ "תוקפא דגופא חולשא דנשמתא", ואעפ"כ, אין לשבור את הגוף ע"י תעניות וסיגופים, אלא "עזוב תעזוב עמו", עד לעבודה דאתהפכא — "בכל לבכך בשני יצריך"¹¹⁰, שגם נה"ב יתהפך לאהבה את ה', היינו, לא רק כפי שאמר דוד "ולבי חלל בקרבי"¹¹¹, מפני שהרגו בתענית¹¹² (כמובא בפרק ראשון דספר התניא), אלא כמ"ש באברהם¹¹³ "ומצאת את לבבו (בב' ב"ת'ן) נאמן לפניך" ("שתי לבות, שאף יצה"ר שלו החזירוהו לטוב")¹¹⁴.

ומובן, שכל ענינים אלו דורשים יגיעה רבה, במשך זמן ארוך כו'.

ולעומת זאת, אהבת ישראל ("ואהבת לרעך כמוך") אינה מצוה שהזמן גרמא, אלא חיובה בכל עת ובכל שעה ובכל מקום, וזאת — אפילו לפני התפלה, ועאכו"כ — לפני שהגיע לתכלית השלימות בעבודה שבלב זו תפלה¹¹⁵, דרגת הביטול ד"עבדא"¹¹⁶ קמי מרי"י!

ולכן, העצה היעוצה היא — שהנהגתו תהי' באופן ד"לכתחילה אריבער", כדלקמן.

יג. ויובן בהקדם הביאור בענין האחדות בקשר לחילוקי דעות בתורה, שכאשר יש צורך להכריע ביניהם ולפסוק הלכה, כלומר, לפעול מצב של אחדות אצל החולקים בדבר — ישנם ב' דרכים:

דרך אחת — שכל א' עומד על דעתו, ולאחרי חילופי דברים, שקו"ט בהבנה והשגה כו', מגיעים למסקנא אחת, או ע"ז שעומדים למנין ומכריעים כדעת הרוב, שאז גם המיעוט בטל ונגרר אחר הרוב (כנ"ל ס"ה).

אמנם, דרך זו דורשת אריכות הזמן, ואי אפשר לדעת כיצד יתפתחו הדברים כו'.

וכפי שמצינו אפילו בנוגע לסנהדרין שביבנה — "זה הלך ליבנה שלשה מועדות ובמועד שלישי הכשירו לו"¹¹⁷, כלומר, שכאשר נשאלה פעם ראשונה ושני' — לא אמרו כלום, ורק בפעם השלישית עמדו למנין¹¹⁸, היינו, שבב' פעמים שלפנ"ז לא יכלו אפילו לקבוע מי הם הסוברים כך ומי הם הסוברים להיפך (דאל"כ, היו יכולים לעמוד למנין ולהכריע כדעת הרוב) — עד כדי כך הי' העדר האחדות בנוגע להכרעת פס"ד! ורק לאחרי ששאלו ג' פעמים

(108) "היום יום" — כ"ח שבט. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שכה. כש"ט הוספות סט"ז. וש"נ. (109) ד"ה ויאמר משה תש"ט פי"ב (סה"מ תש"ט ס"ע 63). וראה זהר ח"א קפ. ב. ושם קמ. רע"ב. (110) ברכות נד. א. הובא בפרש"י עה"פ ואתחנן ו. ה. (111) תהלים קט. כב. (112) מגן אבות להרשב"ץ פ"ד מ"א. (113) נחמ"י ט, ח. (114) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה ובפני משה שם. (115) רמב"ם ריש ה' תפלה — מריש תענית. (116) שבת י, רע"א. רמב"ם שם פ"ה ה"ד. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה. (117) פרה פ"ז מ"ו. חולין נח, רע"א. (118) פרש"י חולין שם.

— יכלו לעמוד למנין. ומפשטות סיפור הגמרא, משמע, שג' הפעמים שבהם נשאלה שאלה זו לא היו באותו יום, כי אם בהפסק זמן רב!

וזאת — למרות שהמדובר אודות סנהדרין, אשר גם לאחרי שגלו מלשכת הגזית שבביהמ"ק ולא היו דנים דיני נפשות (ארבעים שנה לפני החורבן)¹¹⁹ — הי' להם התוקף דסנהדרין.

אבל ישנה דרך שני' — באופן ד"מודים חכמים לר' מאיר:

הפירוש ד"מודים" הוא — שעדיין לא הונח הענין בשכלם, כי לאחרי שכבר נתקבל והונח הענין בשכלם, שוב אינם זקוקים להודות לר' מאיר, מכיון שזוהי גם דעתם של החכמים, כלומר, אין זו דעת ר' מאיר דוקא, אלא גם דעת חכמים, "נקראת על שמם"¹²⁰, אלא ודאי הכוונה היא — שעוד לפני שהונח הדבר בשכלם הי' כבר אצלם ענין ההודאה, מאיזה סיבה שתהי' — אם מפני שהרגישו שהצדק עמו, או באופן ד"אם הלכה היא נקבל"¹²¹, וכיו"ב, ורק לאחרי כן התייגעו שהדבר יתקבל גם בשכלם.

וע"ד אמירת "מודה אני לפניך" בהתחלת היום — שהודאה זו אינה כתוצאה מההתבוננות בפסוקי-דזמרה, או ההתבוננות בגדלות הא-ל ושפלות האדם שלפני התפלה, "כובד ראש", כי אם הודאה וביטול בלבד, ורק לאחרי כן באה ההתבוננות השכלית שבדבר.

אמנם, בענין ההודאה והביטול להקב"ה, "מודה אני לפניך" — אין כל חידוש, מאי קמ"ל; החידוש הוא, איפוא, כאשר מדובר אודות שני תנאים בעלי פלוגתא בדין מסויים, כלומר, לא רב ותלמידו — שהרי לא זו בלבד שאין הלכה כתלמיד במקום-הרב, אלא עוד זאת, שדעתו של התלמיד אינה נימנית כדעה בפ"ע¹²², כי אם שני חברים, שדעת כל א' מהם עולה למנין בנוגע להכרעה כדעת הרוב, ואעפ"כ, "מודים חכמים לר' מאיר", ומתנהגים כן כמעשה הפועל, וזוהי גם הדרך שלאחרי כן יתקבל הדבר בשכלם!

יד. והנה, דרך הב' הנ"ל היא באופן ד"לכתחילה אריבער":

"אריבער" פירושו — "ארויסגיין פון זיך", היינו, לצאת מהמדידה וההגבלה שלו, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"¹²³, כפירוש החסידות¹²⁴ דקאי על הענינים שהורגל בהם מצד טבע נפשו, מצד הוריו, הסביבה וכו'.

[ומובן, שהכוונה ביציאה מעצמו — אינה לעבודה באופן ששובר את

(119) ע"ז ח, סע"ב. וש"נ. רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ג. (120) דאה ע"ז יט, א. קידושין לב, סע"א ואילך. (121) יבמות עו, ב — במשנה. כריחות טו, ב — במשנה. (122) רמב"ם הל' סנהדרין פי"א ה"ז — מסנהדרין לו, סע"א. (123) ר"פ לך לך. (124) המשך תרס"ו ס"ע שצו ואילך. ובכ"מ.

הרצון והטבע דנה"ב, שהרי צריך להיות "עזוב תעזוב עמו" (כתורת הבעש"ט דלעיל), אלא הפירוש הוא שישנו אמנם "חמור שונאך", ואעפ"כ, עבודתו היא באופן ד"אריבער".

ומכיון שיוצא מהמדידה וההגבלה דמציאותו — שוב אין כל קושי שתהי' דעה אחידה בינו ובין חבירו.

בנוגע ל"נצחנות" — שלא ירצה להודות על האמת מפני רגש הנצחון -- בודאי אין כל צורך להזהיר, שהרי "בשופטני לא עסקינן"¹²⁵, כי אם אודות "חכם" שמודה על האמת; אבל אעפ"כ, מצד שורש נשמתו, "ארצך ומולדתך ובית אביך" דקדושה¹²⁶, מתקבל בשכלו באופן אחר מדברי חבירו. אמנם, כאשר הגישה שלו היא באופן ד"אריבער" — אזי מתקבלת אצלו ה"הנחה" ד"מודים חכמים לר' מאיר".

טו. עפ"ז יובן אופן העבודה ד"לכתחילה אריבער" בנוגע לכללות הענין דאחדות ישראל — לא רק בנוגע ללימוד התורה, אלא גם בכל הענינים:

"לכתחילה אריבער" פירושו — שאינו זקוק להתכוננות באופן של הבנה והשגה עמוקה בכל הסוגיא דאהבת ישראל, אלא הנהגתו היא באופן ד"אריבער" — שיוצא מהמדידה וההגבלה שלו, "ער ווערט אויס מציאות פאר זיך", ובמילא, דואג לטובתו של הזולת ומתאחד עמו כו'.

ולכן, כאשר פוגש ברחוב יהודי שזקוק לעזר וסיוע, בענין של צדקה וגמילות-חסדים, וכיו"ב בשאר פרטי הענינים שבכלל "ואהבת לרעך כמוך" (כפי שנימנו ברמב"ם¹²⁷) — עושה זאת תיכף ומיד, ללא כל שהיות, שהרי בכל המצוות אמרו "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" (כנ"ל ס"ד), ועאכו"כ בנוגע למצות הצדקה — כפס"ד השו"ע¹²⁸: "מאד יש ליוהר כו' אם לא יתן לו מיד כעובדא דנחום איש גם זו"¹²⁹.

ולהעיר, שישנם ריבוי דינים בשו"ע שמקורם מסיפורי מעשיות בתושבע"פ, ואעפ"כ, במקומות מתי-מספר בלבד הובא סיפור בשו"ע, בהזכרת שמו של בעל הסיפור שבדין. הוי עובדא, כבנדו"ד — "עובדא דנחום איש גם זך"¹³⁰.

יכל זה — ללא כל חילוק באיזה דרגא נמצא הוא בעבודת היום, אפילו לפני התפלה, שכן, הטעם שבשו"ע שצריכים לתת מיד, כהוראת "עובדא דנחום איש גם זך" — שייך גם לפני התפלה!

¹²⁵ ראה ב"ק פה, רע"א. ב"ב קכב, סע"א. ועוד. ¹²⁶ ראה סה"מ תש"ה ע' 95. ¹²⁷ ה"א אבן רפי"ד. ¹²⁸ יו"ד וסרמ"ז. ¹²⁹ תענית כא, א. ¹³⁰ ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 335 בהערה.

וכידוע¹³¹ סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות אדמו"ר הצ"צ, שנתן הלואה לקצב לפני התפלה!

דלכאורה, ע"פ שו"ע מתחילה שקו"ט שלימה: היתכן לעסוק במתן הלוואות — ענין השייך ל"הנהג בהם מנהג דרך ארץ"¹³² — לפני התפלה?! ואעפ"כ, ישנו "מעשה רב"¹³³ באופן האמור!

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לצדקה וגמ"ח בגשמיות — כן הוא גם בנוגע לצדקה וגמ"ח ברוחניות.

ובפשטות: כאשר פוגש יהודי — אין לו לחשוב שידבר עמו אודות עניני יהדות כעבור מחצית השעה, שכן, מניין יודע היכן יהי יהודי זה בעוד כמחצית השעה?! ולא רק מחצית השעה, אלא אפילו "רגע כמימרא"!

כאשר פוגש יהודי ברחוב — רואים בגלוי שהקב"ה זימן פגישה זו בהשגחה פרטית, שהרי נאמר¹³⁴ "הילכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו", היינו, שכאשר שני אנשים הולכים יחדיו בודאי נדברו תחילה ללכת יחדיו, ומכיון שבנדוד"ד לא נתדברו להפגש ואעפ"כ נפגשו יחדיו, הרי רואים בגלוי שפגישה זו זומנה ע"י הקב"ה בעצמו — לא רק ע"י ההתלכשות במחשבתם של בני-אדם שנדברו ביניהם להפגש יחדיו.

ומכיון שהקב"ה זימן פגישה זו ביניהם — הנה בשמעו שיהודי זה זקוק לעזר וסיוע, צדקה וגמ"ח בגשמיות או ברוחניות, עליו לעשות זאת תיכף ומיד, ואסור לו לדחות זאת אפילו לרגע אחד בלבד, ועד כדי כך, שיתכן שהדבר נוגע לפיקוח-נפש, "כעובדא דנחום איש גם זו".

טז. זוהי איפוא ההוראה, ביחד עם הנתנית-כח, שלמדים מבעל יום ההילולא — שהעבודה צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער":

ההנהגה ד"לכתחילה אריבער" אינה הנהגה מיוחדת השייכת לבעל ההילולא בלבד — שהרי אמר זאת בגלוי, ובתור הוראה לרבים, וכלשונו: "די וועלט זאגט" כך וכך, "און איך זאג" — ע"ד הלשון בתדב"א¹³⁵: "ואני אומר" — שצריך להיות "לכתחילה אריבער".

ובפרט לאחרי שזכינו וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו גילה הוראה זו וצוה לפרסמה, עד לפרסום באופן של דפוס.

ומובן, שכאשר מדובר אודות הוראה של "נשיא" — בודאי נוגע הדבר לכאו"א מישראל, שהרי "הנשיא הוא הכל"¹³⁶, ובלשון הרמב"ם¹³⁷: "לב כל

(131) סה"ש הש"ת ע' 98 ואילך. סה"מ תשי"א ע' 153. לקו"ש ח"כ ע' 403 ואילך. ועור. (132) ברכות לה, ב. (133) שבת כא, א. וש"ג. (134) עמוס ג, ג. (135) רבא — פי"ד. (136) פרש"י חוקת כא, כא. (137) הל' מלכים פ"ג ה"ו.

קהל ישראל", וענינו של הלב — שבו תלוי כל חיותו של האדם (כידוע תשובת החכם-צבי בענין זה¹³⁸).

ותוכן ההוראה — כאמור — שאין להמתין עד שינסו את כל הדרכים והאופנים האפשריים (לנסות תחילה באופן ד"ארונטער"), שכן, מי יודע כמה זמן יקח הדבר, ומה יהיו התוצאות כו'; יש להתחיל איפוא תיכף ומיד באופן ד"אריבער" — "לכתחילה אריבער"!

וכאמור, כאשר הגישה היא באופן ד"לכתחילה אריבער" — אזי אינו זקוק להשתדלות בדבר, שכן, בשכבו לישון חדור הוא ב"הנחה" שענינו "לכתחילה אריבער", ובמילא, מתעורר משנתו באופן ד"לכתחילה אריבער", עוד לפני אמירת "מודה אני", ועאכ"כ — לאתרי אמירת "מודה אני"!

וענין זה בא לידי ביטוי גם בענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל — שאינו זקוק להתבוננות מיוחדת כדי לפעול בעצמו ענין זה, מכיון שהנהגתו היא באופן ד"לכתחילה אריבער", כך שבראותו יהודי שזקוק לעזר וסיוע באיזה ענין שיהי' — ממהר לעשות זאת תיכף ומיד, אפילו לפני התפלה, ויתירה מזו: כאשר מזדמן ענין שצריכים לתת לו צדקה — אין להמתין אפילו עד שיאמר "מודה אני", כפס"ד השו"ע שצריכים לתת לו "מיד", מטעם "עובדא דנחום איש גם זו".

יז. ההוראה מכל האמור לעיל — בנוגע לפועל:

יש להוסיף, כאמור, בכל הפעולות הקשורות עם אהבת ישראל ואחדות ישראל, ובמיוחד — בענין הצדקה וגמילות-חסדים, באופן ד"לכתחילה אריבער".

וענין זה קשור במיוחד עם ערב סוכות — כפי שמביא אדמו"ר האמצעי בסידור¹³⁹: "צריך לפזר מעות לעניים בערב סוכות".

וע"פ האמור לעיל (ס"ד) ש"מיד למחרת יוהכ"פ" מצוה "לתקן את הסוכה ולבנותה כולה", וכן בנוגע להכנת ד' הימים שיש לעסוק בזה בכל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, כמוזכר לעיל (ס"ח) מדברי המדרש — הרי מובן, ש"ערב סוכות" קאי על כל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות.

ולכן, בימים אלו יש הדגשה מיוחדת בנוגע למצות הצדקה — מרבים בצדקה.

וע"י ההוספה במצות הצדקה, "אתה החיית את נפש העני"¹⁴⁰ — מוסיף הקב"ה בענין החיים באופן נעלה יותר ממה שנתן כבר בחתימה וגמר חתימה

¹³⁸ (סע"ד, ער"עו. וראה לקו"ש ח"ט ע' 165. וש"נ. 139) שער הסוכות בתחלתו (רנז, רע"ג). ¹⁴⁰ ראה תנחומא משפטים טו.

טובה ביוהכ"פ, שכן, גם לאחרי שישנו ענין החיים (עם כל הפירושים שבדבר), יש דרגא נעלית יותר מזה — "מחי' חיים"¹⁴¹.

וכמו כן ע"י כללות ההנהגה באופן דאהבת ישראל ואחדות ישראל, "כולנו כאחד" — נמשכת הוספה בברכותיו של הקב"ה. "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ו"באור פני מלך — חיים"¹⁴².

יח. והמעשה הוא העיקר:

לנצל את ימי ערב סוכות כדי לספק את צרכי החג לכל הזקוקים, כדי שתהי' שמחת החג בשלימותה אצל העני ובני ביתו, ועי"ז — נעשית גם השמחה שלו ושל בני ביתו בשלימותה (כנ"ל ס"ט).

ומ"זמן שמחתנו" ממשיכים את ענין השמחה על כל השנה כולה — כבכל המועדים שענינם נמשך על כל השנה כולה:

חג הפסח, "זמן חרותנו" — נמשך ממנו ענין החירות על כל השנה כולה, שהרי יש חיוב להזכיר יציאת מצרים בכל יום, ופעמיים ביום¹⁴³, אלא שנקודת ומקור ענין החירות (יצי"מ) הוא — בחג הפסח.

חג השבועות, "זמן מתן תורתנו" — נמשך בודאי על כל השנה כולה, שהרי לימוד התורה אינו מצוה שהזמן גרמא, כי אם בכל ימי השנה כולה, וכאמור לעיל (ס"ט) — "חיינו ואורך ימינו", והרי בענין החיים לא שייך הפסק. יכול להיות מצב של שינה, דורמיטא, מתנמנם כו' — ככל פרטי החילוקים שבגמרא¹⁴⁴ אם ביכלתו לענוח על מה ששואלין אותו וכו'; אבל בכל מצבים אלו מוכרח להיות ענין החיים, שכן, בחיים לא שייך הפסק. ונמצא, שענין התורה נמשך מ"זמן מתן תורתנו" על כל השנה כולה.

ועד"ז מובן בנוגע לחג הסוכות, "זמן שמחתנו" — שממנו נמשך ענין השמחה על כל השנה כולה.

ובאופן ד"זמן שמחתנו", לשון רבים — הן שמחתם של בניי, "ישמח ישראל בעושייו"¹⁴⁵, והן שמחתו של הקב"ה, "ישמח¹⁴⁶ ה' במעשיו"¹⁴⁷.

וכל ענינים אלו נפעלים ע"י ההכנה המתאימה בערב "זמן שמחתנו" — כל ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות (כנ"ל ס"ז).

ובד' ימים אלו עצמם — מעלה מיוחדת ביום ההילולא, כדברי אדמו"ר הזקן¹⁴⁸ שהאור והגילוי ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"

141 (141) יומא עא, א. (142) משלי טז, טו. וראה לקו"ת בלק עב, ב. מסעי צג, ב. (143) רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז או"ח סי' סז. (144) פסחים קכ, ב. תענית יב, סע"א ואילך ובתור"ה נ"ס. (145) תהלים קמט, ב. (146) שם קד, לא. (147) ראה גם לקו"ת דרושים לשמע"צ פח, ד ואילך. (148) אגה"ק סז"ך וכ"ח.

"מתגלה ומאיר בכחי גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ", "ישועות" דייקא, והמשכתם — בארץ, ובארץ גופא — "בקרב הארץ", שלשון זה נאמר בכתוב¹⁴⁹ בנוגע לארץ מצרים — מקולקלת שבאומות¹⁵⁰, הנה גם שם מאיר הגילוי דכחי ה"ישועות" כאשר בא "יום זכאי" דיום ההילולא!

ומצדם של המקבלים לא נדרשת אלא ההכנה ד"עמדו הכן כולכם"¹⁵¹ כדי לקבל את כל הברכות והישועות,

עד שזוכים לישועה העיקרית — בלשון הרמב"ם¹⁵²: "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", דקאי בפשטות על הגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש, "מיד הן נגאלין"¹⁵³.

* * *

יט. דובר לאחרונה אודות גודל הענין דלימוד שיעור יומי בספר "משנה-תורה" להרמב"ם — ג' פרקים בכל יום, על מנת לסיים "משנה-תורה" במשך שנה אחת — כ"מנהג הפשוט" בנוגע לתורת משה (תורה שבכתב) ש"משלימין את התורה בשנה אחת", ולא כ"מי שמשלים את התורה בשלש שנים" (או שלש ומחצה¹⁵⁴), ש"אינו מנהג פשוט"¹⁵⁵.

ובהתאם לכך — יש להתעכב על שיעור הרמב"ם השייך ליום ההילולא, י"ג תשרי, ולמצוא קשר ושייכות עם ההוראה המיוחדת דבעל ההילולא — "לכתחילה אריבער".

וכפי שאומרים, הרי כאשר יהודי "מתעקש" למצוא פירוש, קשר ושייכות כו' — הרי סוכ"ס מצליח למצוא זאת, כדלקמן.

כ. שיעור היומי ברמב"ם הוא — בהלכות מעשה הקרבנות, פרקים: ט"ז, י"ז וי"ח.

התחלת השיעור¹⁵⁶ — בהלכה דלקמן: "הנודר גדול והביא קטן לא יצא. קטן והביא גדול יצא. כיצד, אמר הרי עלי עולה או שלמים ככש והביא איל, או שנדר עגל והביא שור, גדי והביא שעיר — יצא".

ומקור הדברים — כפי שמצויין בנו"כ הרמב"ם¹⁵⁷ — במשנה בסוף מנחות¹⁵⁸: "גדול והביא קטן לא יצא, קטן והביא גדול יצא. רבי אומר לא יצא", ופסק הרמב"ם כחכמים ודלא כרבי, שהרי "יחיד ורבים הלכה כרבים"¹⁵⁹, ומה שמצינו ש"הלכה כרבי" — הרי זה רק "מחבירו ולא מחביריו"¹⁶⁰.

¹⁴⁹ וארא ח, יח. ¹⁵⁰ תו"כ ופרש"י אחרי יח, ג. ¹⁵¹ סה"מ קונטרסים ח"ב שצו, ב. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ר"ע רעט. ¹⁵² הלי' תשובה פי"ג ה"ד. ¹⁵³ רמב"ם שם פי"ז ה"ה. ¹⁵⁴ חילוף מנהגים בין בני א"י ובני כבל אות מח. ¹⁵⁵ רמב"ם הלי' תפלה רפי"ג. ¹⁵⁶ פט"ז ה"א. ¹⁵⁷ כסף משנה. ¹⁵⁸ קז, ב. ¹⁵⁹ ברכות ט, א. וש"נ. ¹⁶⁰ פסחים כז, סע"א. וראה אנציקלופדי' תלמודית (כרך ט) מע' הלכה סי"ח (ס"ע רפז ואילך). וש"נ.

אמנם, עדיין צריך להבין את טעם הדבר:

בהלכות נדרים¹⁶¹ כותב הרמב"ם: "הנדר נחלק לשתי מחלוקות, החלק הראשון . . נדרי איסור, והחלק השני הוא שיחייב עצמו בקרבן שאינו חייב בו, כגון שיאמר הרי עלי להביא עולה, או הרי עלי להביא שלמים או מנחה . . הוא הנקרא נדר . . נדרי הקדש".

וממשיך שם¹⁶²: "מצות עשה של תורה שיקיים אדם . . נדרו, בין שהי' מנדרי איסור בין שהי' מנדרי הקדש, שנאמר¹⁶³ מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת, ונאמר¹⁶⁴ ככל היוצא מפיו יעשה".

ועפ"ז צריך להבין: "קטן והביא גדול", "אמר הרי עלי עולה או שלמים כבש והביא איל" — מדוע "יצא", הרי ישנו ציווי "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת", וא"כ, מכיון שאמר "קטן", מוכרח לקיים את נדרו ולהביא כאשר נדר — קטן דוקא, ואם הביא גדול — הרי לא קיים מוצא שפתיך?!

[דוגמא לדבר: המקדש את האשה על מנת שאני עני ונמצא עשיר — אינה מקודשת¹⁶⁵, וטעם הדבר — מפני שלא קיבלה על עצמה את החיובים הנוספים אצל עשיר¹⁶⁶].

כא. בהשקפה ראשונה, יש מקום לבאר את הטעם לכך ש"קטן והביא גדול יצא" — בשנים: (א) באמרו "קטן" לא היתה כוונתו להביא קטן דוקא (ולא גדול), כי אם לכל הפחות קטן, ובמילא, גם כאשר מביא גדול קיים מוצא שפתיך, מכיון שנתכווין גם לגדול. (ב) "יש בכלל מאתיים מנה"¹⁶⁷, ובענינו — כשמביא גדול נכלל בו גם קטן, "יש בכלל מרובה מועט"¹⁶⁸, ומכיון שבהבאת הגדול כלולה הבאת קטן (אלא שהוסיף עוד יותר) — הרי נתקיים נדרו.

אבל באמת — אי-אפשר לומר שזוהי סברת חכמים, כי:

(א) מאי טעמא דרבי ש"לא יצא"?

(ב) אפילו לדעת חכמים — יש קס"ד בגמרא שבשור ועגל מודו חכמים לרבי, וצריכים משנה מיוחדת להשמיענו שגם בזה ס"ל ש"קטן והביא גדול יצא":

מצינו לפני¹⁶⁹ מחלוקת נוספת בין רבי לחכמים: "פירשתי מנחה של עשרונים ואיני יודע כמה פירשתי יביא ששים עשרון. רבי אומר יביא מנחות של

(161) רפ"א. (162) ה"ד. (163) תצא כג, כד. (164) מטות ל, ג. (165) קידושין מת, ב — במשנה. רמב"ם הל' אישות רפ"ח. טושו"ע אבהע"ז סל"ח סכ"ד. (166) ראה רא"ש קידושין שם סי"ג. ובנ"כ הטושו"ע שם. (167) ב"ק עד, א. ב"ב מא, ב. רמב"ם הל' עדות פ"ג ה"ג. (168) ל'רש"י ד"ה ממה נפשך — מנחות שם. (169) קד, ב — במשנה. ובגמרא — קו, א.

עשרונות מאחד ועד ששים". ומבארת הגמרא כו"כ אופנים במאי קמיפלגי, וא' מהם — "רב¹⁷⁰ אשי אמר בקטן והביא גדול קמיפלגי, רבנן סברי קטן והביא גדול יצא (וזה אי נמי לא נדר אלא שלשה עשרונות ומייתי חמשה לנדרו יצא¹⁷¹), ורבי סבר לא יצא".

שואלת הגמרא: "והא אפלגו בה חדא זמנא, דתנן קטן והביא גדול יצא, רבי אומר לא יצא"? ומתרצת הגמרא: "צריכא, דאי איתמר בהא, כהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומץ הוא (בין מנחה גדולה בין מנחה קטנה חד קומץ מקריב¹⁷¹), אבל התם דקא נפישאי אימורין (אימורין דגדול נפישאי מדקטן¹⁷¹) אימא מודו לי' לרבי. ואי איתמר בההיא, כההיא קאמר רבי, אבל כהא אימא מודי להו לרבנן, צריכא".

נמצינו למדים שמכיון שאימורין דגדול מרובים משל קטן, "איכא למימר לא הכי נדר"¹⁷¹, ועד שיש סברא שרבנן מודים לרבי שלא יצא, וזאת — למרות הסברא שבכלל מרובה מועט!

ג) מצד הסברא שבכלל מרובה מועט — יש לחקור: (1) המותר לכתחילה להביא גדול במקום קטן (והלשון "יצא" כדיעבד) — הוא מפני הדוגמא הב' ("גדול והביא קטן") שלא יצא, (2) המחוייב לכתחילה להביא גדול — עפמש¹⁷² "כל חלב לה!"

אלא ודאי, בהכרח לומר שלכו"ע לא נכלל בדבריו (שנדר להביא קטן) הבאת גדול, ובאמרו "קטן" — התכווין לקטן דוקא. וכמו כן, כשמביא גדול — לא נכלל בזה הבאת קטן, אלא עליו להביא קטן דוקא.

והחילוק — בין יש בכלל מאתיים מנה לנדרו"ד — פשוט: "בכלל מאתיים מנה" — הרי זה כפשוטו, אבל כשמקריב שור — אין בו עגל! וא"כ, הדרא קושיא לדוכתא: מהי סברתם של חכמים ש"קטן והביא גדול יצא" — הרי לא נתקיים "מוצא שפתיך תשמור"?*

כב. ויש לקשר זאת עם הענין ד"לכתחילה אריבער" — כביאור הענין ע"ד המוסר, בנוגע לעבודת ה':

* ויש לומר ההסברה וטעם פלוגתת רבי וחכמים: יש ב' חיובים (כתובים): (א) הנודר צריך לקיים נדרו. ונוסף לזה (ב) מוצא שפתיך תשמור. ופלוגתתם — האם ההוספה ד"מוצא שפתיך תשמור" היא לעיכובא. כלומר: לכתחילה צריך בודאי להביא קטן — משום "מוצא שפתיך תשמור". אבל כדיעבד, כשהביא גדול — כבר נתקיים נדרו, מכיון שבכלל מרובה מועט, אלא שחסר הפרט ד"מוצא שפתיך תשמור" (שהרי דייק בלשונו ואמר "קטן"), ולדעת חכמים — פרט זה אינו לעיכובא, ולכן יצא, משא"כ לדעת רבי — גם הפרט ד"מוצא שפתיך תשמור" הוא לעיכובא, ולכן לא יצא.

אודות התוכן הרוחני דענין הקרבנות — ידועים דברי הרמב"ן¹⁷³:
 "שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו
 שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן
 הזה כו".

ובפנימיות התורה, שבה מאיר חסד הוי' בגילוי — אין הקרבן תמורה
 לאדם בלבד, אלא ישנו ענין הקרבן בנוגע לאדם עצמו, שמתקרב לאלקות —
 כידוע תורת אדמו"ר הזקן¹⁷⁴ על הפסוק¹⁷⁵ "אדם כי יקריב מכס", דלכאורה,
 "הל"ל מלת מכס קודם כי יקריב, היינו אדם מכס כי יקריב, ולא "אדם כי יקריב
 מכס"? והביאור — שהקרבן הוא אמנם "מכס", היינו, הקירוב (קרבן מלשון
 קירוב¹⁷⁶) לאלקות, ועד כדי כך, ש"רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס"¹⁷⁷,
 כמבואר בארוכה בהמשך מאמרי ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹⁷⁸.
 והנה, כאשר יהודי אומר הרי עלי קרבן קטן — נשאלת השאלה מהי
 הסיבה לכך שאמר "קטן":

דבר ברור הוא שאמירתו "קטן" היתה בדיוק, כי: אם נאמר שאין כל דיוק
 בדבריו — הרי גם כשאמר "הרי עלי גדול" אין כל דיוק בדבריו, וא"כ, מדוע לא
 יוכל להביא קטן?! אלא ודאי נאמרו דבריו בדיוק.

ולכאורה, מכיון שע"פ דין התורה צריך להביא קרבנו "מן היפה המשובח
 ביותר . . . והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב . . .
 וכן הוא אומר כל חלב לה'" (כפס"ד הרמב"ם¹⁷⁹ והובא גם בשו"ע¹⁸⁰) — הרי
 בידעו פס"ד זה, כיצד יתכן שיאמר לכתחילה "הרי עלי קטן" דוקא?! ובודאי
 "לא¹⁸¹ ברשיעי עסקינן"!

אלא ודאי בהכרח לומר שבעת שנדר לא הי' ביכלתו להביא אלא קטן
 בלבד.

ובפרט ע"פ פס"ד הרמב"ם¹⁸² בנוגע להקדשות חרמין וערכין —
 "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו . . . שהרי הוא אומר¹⁸³ מכל אשר לו
 ולא כל אשר לו".

ולכן מצינו שיש חילוקי דרגות בקרבנות: קרבן עשיר וקרבן עני, עד
 לקרבן של "דלי דלות".

וכל זה — בעת שנדר, שאז לא הי' ביכלתו להביא אלא קרבן קטן; אבל

¹⁷³ (173) ויקרא א. ט. (174) לקו"ת ויקרא ב. ב. (175) ויקרא שם, ב. (176) ראה ס' הבהיר ס"י קמ
 (קט). לקו"ש חט"ז ע' 294 הע' 21. וש"נ. (177) ד"ה טעמה תש"ט רפ"ד (סה"מ תש"ט ע' 31). וראה זח"ב
 רלט, א. שם ח"ג כו, ב. (178) ד"ה באתי לגני היתש"י פ"ב (סה"מ ה'חש"י ס"ע 112) ואילך. (179) סוף
 הל' איסורי המזבח. (180) יו"ד סו"ס רמח. (181) ראה יומא נ. א. וש"נ. (182) סוף הל' ערכין
 וחרמין. (183) בחוקתי כו, כח.

כאשר בא לתת את הקרבן בפועל — כבר הי' ביכלתו להביא קרבן גדול, מכיון שהעשיר בינתיים.

אמנם, עדיין אינו מובן:

הבאת הקרבן היא מפני הנדר שקיבל על עצמו. ומכיון שקיבל על עצמו להביא קטן (מפני שלא הי' ביכלתו לקבל על עצמו להביא גדול) — מה מקום להביא עכשיו גדול?! ובפרט שישנו החיוב ד"מוצא שפתיך תישמור"! והמענה לזה — "לכתחילה אריבער":

הן אמת שבעת שקיבל על עצמו את הנדר לא הי' ביכלתו להביא אלא קטן, אבל אעפ"כ, בעת קבלת הנדר (לכתחילה) חשב כבר שאם רק תהי' לו אפשרות ויכולת — יביא גדול.

ונמצא, שגם כאשר הי' במצב שלא הי' באפשרותו להביא אלא קטן — היתה הגישה שלו באופן ד"לכתחילה אריבער", "אריבער" ממצבו בהוה, שכן, בעת מעשה היתה מחשבתו להביא גדול — כאשר רק יתאפשר לו הדבר. ויש להאריך בזה עוד כו'.

כג. זוהי איפוא ההוראה שיש לקחת מיום ההילולא די"ג תשרי — הוראה המודגשת גם בשיעור היומי ברמב"ם — שהנהגתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער", כהוראת בעל ההילולא.

וכאמור, מכיון שהוראה זו נתפרסמה ע"י נשיא דורנו — הרי מובן, שאין לחשוב שהוראה זו שייכת רק לאלו שהיו בימיו של אדמו"ר מהר"ש, משא"כ בזמנם של הנשיאים שלאחריו — שכן, לאחר שהוראה זו נתפרסמה בדפוס ונתקבלה בכל תפוצות ישראל, הרי זו הוראה, ביחד עם נתינת-כח, לכל אחד ואחת מישראל.

עליו רק להחליט ללכת "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו" — כלשון אדמו"ר הזקן באגה"ק¹⁸⁴, וכפי שמסיים שם: "נצח סלה ועד", היינו, שהנהגה זו נעשית הנהגה קבועה ונצחית¹⁸⁵, מידי יום ביומו, וכאמור לעיל (סט"ז) שתיכף ומיד בהתחלת היום חדור הוא עם הרעיון וההחלטה שהנהגתו תהי' באופן ד"לכתחילה אריבער".

כד. אמנם, בענין זה ("לכתחילה אריבער") יש צורך להבהיר שלא תהי' הנהגה דעולם התורה¹⁸⁶:

ישנם כאלו שבשמעם שמדברים אודות הנהגה באופן ד"לכתחילה

¹⁸⁴ (184) סו"ך. ¹⁸⁵ ראה עירובין נד, א. ¹⁸⁶ דאה גם שיחת ליל י"ג ניסן תשמ"ג סל"ב (התוועדות תשמ"ג ח"ג ע' 1285) ואילך. ועוד.

אריבער" — נתפסים הם לדבר ביותר, ומאבדים כל ענין של חשבון כו', ועד כדי כך, שכאשר מגיע לענין של צדקה, נותנים הם את כל הכסף .. של השני! בנוגע לכספו הוא — ישנה הוראת אדמו"ר הזקן באגה"ת¹⁸⁷ ובאגה"ק¹⁸⁸ שצריכים "להרבות מאד מאד בצדקה", ויכולים לתת יותר מחומש, ועד "כל אשר לאיש"¹⁸⁹. ומ"ש הרמב"ם "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו .. שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו", ולא עוד אלא שמוסיף "ואין זו חסידות אלא שטות" — הרי ידוע הביאור¹⁹⁰ שזהו מצד גדר המצוה דערכין וחרמין, אבל מצד גדר מצות צדקה — הרי מצד מדת חסידות יכול לתת יותר מחומש, כדברי הרמב"ם בפירוש המשניות¹⁹¹, ויתירה מזו — "כל אשר לו", כהוראת אדמו"ר הזקן;

אמנם, כל זה בנוגע לכספו שלו, אבל בנוגע לכספו של השני — הרי זו הנהגה דעולם התווה!

ומה שצועק שצריך להיות "לכתחילה אריבער" — הנה: "לכתחילה אריבער" פירושו ביחס לעצמו, "אריבער פון זיך"¹⁹², ולא "אריבער" ביחס ליהודי אחר!

גם בנוגע לעצמו — "אריבער" רק ביחס לעולם העשי', ולא ביחס לעולם שלמעלה מזה! ועאכו"כ — שלא יהי' "אריבער" ביחס ליהודי אחר!

וכידוע מ"ש בספר חסידים¹⁹³ שאין להלוות כדי לתת לצדקה, אא"כ בטוח הוא שיוכל להחזיר, שאז הרי זה כמו שנותן מכספו. וע"ד שמצינו בנוגע להלוואה עבור צרכי שבת ויו"ט (כדוגמת חג הסוכות ושבת שלאחריו הבאים לקראתנו) — "אמר הקב"ה כו' לוו עלי כו' ואני פורע"¹⁹⁴, וענין זה נעשה פס"ד בשו"ע¹⁹⁵!

וכל זה — בנוגע לעצמו, ולא בנוגע לזולת; מלבד במקרה יוצא מן הכלל — כפי שמצינו בגמרא¹⁹⁶ שר' יוחנן כפה את בני אחרות לתת צדקה, ובסופו של דבר התברר שכתוצאה מזה ניצלו כו' [ובמקרה זה, הרי עצם העובדה שהצליח בזה, מוכיחה, שהיו יכולים לתת צדקה (דאל"כ, לא היתה מועילה פעולת הכפי'), אלא שהי' חסר ברצון, או בחפץ ותענוג]. ואף שהנתינה בפועל היתה באופן של כפי' — "אעפ"כ נחשב להן לצדקה, שנאמר¹⁹⁷ "ונוגשיך צדקה"¹⁹⁸.

כה. והמעשה הוא העיקר — להוסיף בכל עניני תורה ומצוותי' באופן

(187) ספ"ג. (188) סוס"י. (189) איוב ב, ט. (190) שיחת ש"פ ראה תשד"מ — סיום על ספר הפלאה ברמב"ם. (191) ריש פאה. (192) ראה גם לעיל סו"ד. (193) סימן שצה. תנר. וראה בהנסמן בהגהות מקור חסד שם. (194) ביצה טו, סע"ב. (195) אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"ג. (196) ב"ב י, א. (197) ישע"י ס, יז. (198) שם ט, סע"א.

ד"לכתחילה אריבער", ובמיוחד — בפעולות הקשורות עם אהבת ישראל ואחדות ישראל, כנ"ל בארוכה.

וענין זה מודגש ביותר בי"ג תשרי דשנה זו — שקביעותו ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב¹⁹⁹, טוב לשמים וטוב לבריות²⁰⁰, ובה מודגש שצריכים לעסוק אפילו עם "בריות" — כפירוש אדמו"ר הזקן²⁰¹ דקאי על "הרחוקים מתורת ה' ועבודתו", אלו שאינם בדרגת "עם שאתך בתורה ובמצות", עד שנקראים בשם "בריות בעלמא", היינו, שאין להם שום מעלה מלבד היותם "בריות" של הקב"ה, ובלשון חז"ל²⁰²: "אומן שעשאני" — גם אליהם צריכים להתנהג באופן של אהבת ישראל ואחדות ישראל.

וכדי לקשר את ההחלטות טובות בענין הנ"ל עם דבר גשמי — כמבואר בדרשות הר"ן²⁰³ שמצינו כו"כ נבואות שקישרו אותם עם דבר גשמי, כמו: "מקל שקד"²⁰⁴, "שכב על צדך השמאלי גו"²⁰⁵, וכיו"ב, כדי להבטיח את קיום הנבואה בפועל ממש — נסיים את ההתוועדות בפעולה של צדקה (כרגיל בהתוועדויות אלו).

ובהקדים — שפעולת הקישור עם דבר גשמי אינה מוכרחת בנדו"ד, מכיון שמדובר אודות דבר טוב:

רוב הסיפורים בתנ"ך שבהם נצטווה הנביא לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית — הם בנוגע לנבואה על דבר בלתי-רצוי, נבואה על דבר בלתי-רצוי יכולה להשתנות, שהרי "הקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה, ואפשר שעשו תשובה . . . או שתלה להם כו"²⁰⁶, ולכן, יש צורך לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית, כדי שלא יהי' בה שינוי; משא"כ נבואה לטובה — הרי "כל דבר טובה שיגזור הא"ל . . . אינו חוזר"²⁰⁶, ובמילא, אין כל צורך לקשר את הנבואה עם דבר גשמי, מכיון שגם בלאה"כ בטוחים שנבואה זו תתקיים בפועל ממש.

ועד"ז בנדו"ד: מכיון שמדובר אודות דבר טוב, החלטות טובות — אין צורך והכרח לקשר זאת עם פעולה גשמית.

אבל אעפ"כ, מוכן, שכאשר ישנה החלטה טובה, ומיד מוסיפים ומקשרים זאת עם מעשה טוב בפועל ממש — מוסיף הדבר בקיום ההחלטות ביתר שאת וביתר עוז.

וענין זה בא לידי ביטוי (גם) בכך — שהקב"ה מסיר את כל הענינים

199) פרש"י בראשית א, ז. 200) קידושין מ, א. וראה אנה"ת בראשית לג, ב. משפטים ס"ע א'קנז. אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע'קלו. סה"מ תש"ט ע'19 (הב'). 201) תניא פל"ב. 202) תענית כ, רע"ב. 203) דרוש ב. וראה רמב"ן עה"ת לך לך יב. ו. לבוש על הרקנטי לך לך שם. 204) ירמ' א, יא. 205) יחזקאל ד, ד. 206) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.

שיכולים להגביל ולמנוע ח"ו את קיום ההחלטה, ועד כדי כך, שגם כאשר ישנן הגבלות כאלו שבדרך הטבע אין מנוס מהן, והרי "אין סומכין על הנס"²⁰⁷ — הרי מצד הענין ד"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"²⁰⁸ [ובפרט כאשר האדם עצמו קישר כבר מחשבה טובה זו עם מעשה בפועל], עושה הקב"ה אפילו "מעשה נסים" כדי שיוכל לקיים את החלטתו הטובה לקיים מצוה — באופן כזה שגם לאחר הנס יכולים לקיים את המצוה שצריכה להעשות בדרך הטבע, ע"ד הסיפור²⁰⁹ עם אדמו"ר הזקן בנוגע לקידוש לבנה (כמוזכר בהתוועדות שלפנ"ז²¹⁰). וכידוע²¹¹ פרטי החילוקים שבזה: יש ענינים שבהם אי אפשר להשתמש בנס, ובפרט ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו"²¹², ויש ענינים שבהם אפשר להשתמש בנס כו'.

כו. ויה"ר אשר בעמדנו ב"יום זכאי" זה, שבו מאירים בגלוי כל עניני עבודתו של בעל ההילולא ונמשכים למטה, עד לאופן ד"פועל ישועות בקרב הארץ".

— כולל החושך כפול ומכופל דזמן הגלות, אשר "החושך יכסה ארץ" היינו, שבארץ גופא הרי זה מצב של חושך (ע"ד "בקרב הארץ"), עד לחושך כפול ומכופל, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אשר כשם שלפני זריחת השמש מתגבר חושך הלילה בתוקף יותר²¹³ (כפי שיהי' פירוש הדברים²¹⁴), כך בסיום זמן הגלות, עקבתא דעקבתא דמשיחא, מתגבר חושך הגלות בתוקף יותר —

נזכה תיכף ומיד לקיום היעוד²¹⁵ "קומי אורי כי בא אורך", וכמוזכר לעיל (סי"ח) לשון הרמב"ם: "מיד הן נגאלין", וכמדובר כמ"פ²¹⁶ שהפירוש ד"מיד" בהלכה זו הוא — מיד ממש, כמובן ופשוט מהמשך דברי הרמב"ם: המדובר הוא אודות ענין התשובה — "סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין", ובהלכה הסמוכה²¹⁷ מבאר הרמב"ם גודל מעלת התשובה, ש"צועק ונענה מיד, שנאמר²¹⁸ והי' טרם יקראו ואני אענה", ומזה מובן שזהו גם הפירוש ד"מיד הן נגאלין" — לא רק שאין צורך להמתין משך זמן מאמירת התפלה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" עד שהקב"ה יענה לתפלה זו ("אני אענה"), אלא הקב"ה עונה עוד "טרם יקראו", לפני אמירת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"!

207) ראה פסחים סד, ב. זח"א קיא, רע"ב. שם קיב, ב. 208) קידושין מ, א. וראה סה"מ תש"ב ע' 87. 209) לקו"ד ח"ד תשנב, ב. 210) שיחת ש"פ נצו"י תשר"מ סל"ה. 211) ראה לקו"ש ח"ה ע' 80 ובהערה 27 שם. 212) עירובין לא, א. ר"ה כח, א. רמב"ם הל' שופר פ"א ה"ג. 213) סה"מ אהלך לאזניא ס"ע קג. אוה"ת במדבר ע' מד. 214) ראה שיחת י"א ניסן תשר"מ סכ"ו (התוועדויות תשר"מ ח"ג ע' 1442). 215) ישע"י ס, א. 216) ראה בהברכה דאור ל"א ניסן תשר"מ (התוועדויות שם — בתחלתו). ועוד. 217) פ"ז ה"ז. 218) ישע"י סה, כד.

ויה"ר שיהי' כן בפועל ממש — "מיד הן נגאלין", בעגלא דידן, במהרה בימינו ממש.

וזוכים לראות בעיני בשר ולשבת בסוכת עורו של לויתן²¹⁹, ביחד עם הסעודה דלעתיד לבוא — עתיד הקב"ה לעשות קניגא לצדיקים, לויתן ושור הבר²²⁰, ביחד עם יין המשומר²²¹, אשר ע"פ הכרעת תורת החסידות²²² כפלוגת הרמב"ם²²³ והרמב"ן²²⁴ שתכלית השכר הוא לנשמות בגופים דוקא (כדעת הרמב"ן), מוכן, שגם הענין ד"קניגא", הסעודה דלויתן, שור הבר ויין המשומר, היא באופן דנשמות בגופים (כדעת הראב"ד²²⁵).

כן תהי' לנו — בפשטות, למטה מעשרה טפחים, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, אשר בו עשו בני דירה לו ית' בתחתונים (כלשון אדמו"ר הזקן²²⁶), במהרה בימינו ממש.

* * *

כז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה בסוכות תשבו שבעת ימים.

* * *

כח. נהוג בהתוועדויות אלו לקשר את ההתוועדות עם ג' העמודים שעליהם העולם עומד — תורה, עבודה (תפלה) וגמילות-חסדים.

וכמו כן בנוגע להתוועדות זו:

לאחרי ענין התפלה — ע"י ההשתתפות בתפלת ערבית,

]וכפרט שיש עילוי מיוחד בתפלת ערבית לגבי כל שאר התפלות — להיות ש"תפלת ערבית רשות"²²⁷, כמבואר בדרושי חסידות²²⁸ שמעלתה של תפלת ערבית גדולה ביותר — לפי שהמשכה שע"י תפלת ערבית היא מבחי' שאין אתעדל"ע מגעת שם, ולפיכך היא "רשות".

והענין בזה:

עבודת האדם מכריחה (כביכול) שתהי' המשכה מלמעלה, שכן, מדתו של הקב"ה היא "מדה כנגד מדה"²²⁹.

ובפשטות: מכיון שהקב"ה הבטיח בתורתו "אם בחוקתי תלכו ואת

219) ב"ב עה, א. 220) ויק"ר פי"ג, ג. וראה לקו"ת ר"פ שמיני. וש"נ. 221) ברכות לד, ב. 222) לקו"ת צו טו, ב. דרושים לש"ש סה, סע"ד. ובכ"מ. 223) הל' תשובה פ"ח ה"ב. 224) בשער הגמול בסופו (כהוצאת שאוועל ע' שט). 225) הל' תשובה שם ה"ד. וראה תשובות וביאורים סי"א הע' 23. 226) תניא רפ"ו. 227) ברכות כז, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ו. 228) לקו"ת שה"ש כד, ב. וראה גם לקו"ת סוכות פ, ג. ביאורו"ז לאדהאמ"צ (יג, סע"ד ואילך), ולהצ"צ (ע' פה ואילך). אוה"ת וישלח רלח, א. 229) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך. פס"ז עה"פ שמות ג, ו.

מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"²³⁰ אזי יקבלו את כל הברכות המנויות בפרשה, עד "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם"²³¹, "ואולך אתכם קוממיות"²³² — הרי מובן, שכאשר יהודי מקיים מצוה, יכול הוא לתבוע את המשכת ברכותיו של הקב"ה, כדברי חז"ל²³³ על הפסוק²³⁴ "אבירי לב הרחוקים מצדקה": "כל העולם כולו נזונין בצדקה, והם (הצדיקים) נזונין בזרוע", היינו, שאינם זקוקים לענין של צדקה, מכיון שיכולים לתבוע "בזרוע", "בזכות שבידן"²³⁵ (וזהו מעלתם המיוחדת — שבכל זאת מבקשים שיתנו להם בתור צדקה²³⁶).

אמנם, ישנה המשכת הברכה שהיא באין ערוך לגמרי ביחס לעבודת האדם, שנותן "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", שלא לפי ערך עבודת האדם כלל. כלומר, ברכה זו היא באופן נעלה כל כך עד שלא שייך שיהודי יוכל להכריח המשכת ברכה זו ע"י עבודתו (עם היותו "אדמה לעליון"²³⁷), והמשכתה אינה אלא באופן של צדקה — "לך ה' הצדקה"²³⁸.

ובלשון החסידות: אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ע הנמשכת ע"י אתעדל"ת, שאין עבודת האדם מגעת שם.

וזהו הענין דתפלת ערבית רשות — לפי שעל ידה נמשך בחי' אתעדל"ע שאין עבודת האדם מגעת שם.

ומטעם זה גדלה מעלת תפלת ערבית לגבי תפלת מנחה ושחרית:

בתפלת מנחה ישנו עילוי מיוחד — כמארז"²³⁹ "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה".

בתפלת שחרית ישנו עילוי מיוחד — שאז ישנה כל האריכות שבתפלה, פסוד"ז, ברכות ק"ש וק"ש וכיו"ב, ועד שענין זה הוא באופן ד"פעולה נמשכת" גם בנוגע לתפלת מנחה — כמבואר בכתבי האריז"²⁴⁰ שהענין דסמיכת גאולה לתפלה ישנו בתפלת שחרית [וכן בתפלת ערבית, שגם בה אומרים ברכות ק"ש וק"ש, כדי לסמוך גאולה לתפלה, כידוע אריכות השקו"ט בתוס' ריש מסכת ברכות²⁴¹ בנוגע לק"ש של ערבית, ש"קריאת שמע של בית הכנסת היא העיקר"], ולא בתפלת מנחה — לפי שסמיכת גאולה לתפלה בשחרית משפיעה גם על תפלת מנחה הסמוכה לה (משא"כ בנוגע לתפלת ערבית, התחלת יום חדש כו').

230 ר"פ בחוקותי (כו, ג). 231 שם, יב. 232 שם, יג. 233 ברכות יז, ב. 234 ישעי' מו, ב. 235 פרש"י ברכות שם. 236 ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 276. 237 של"ה ג, א. ועוד. עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג ובכ"מ. 238 דניאל ט, ז. 239 ברכות ו, ב. וראה בארוכה ד"ה לעולם יהא אדם זהיר כו' עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' פב ואילך). תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א רג, ב ואילך). ועוד. 240 פרע"ח שער הק"ש רפ"ז. וראה תו"א וחי' מה' ג. 241 ד"ה מאימתי — ברכות ב, א. וראה תוד"ה דאמר — שם ד, ב.

אבל בתפלת ערבית ישנה מעלה מיוחדת לגבי כל שאר התפלות — היותה תפלת רשות, מפני שבה נמשך מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם.

ואף ש"האידנא נהוג עלמא לשויי' כחובה"²⁴² — הרי מובן וגם פשוט, שכאשר ישראל משתדלים להוסיף ולקבל על עצמם תפלה זו בתור חובה, אין הדבר גורע מאומה מהמעלה והחשיבות המיוחדת דתפלה זו שעל ידה נמשך ממקום הכי עליון; החידוש בכך שקבעוה חובה אינו אלא שיתוסף בה גם העילוי שיש בתפלת חובה, שהרי יש בזה מה שאין בזה, כבכל עניני קדושה, תורה ומצוותי',

ומזה מובן המעלה המיוחדת דתפלת ערבית — שהתפללו בסמיכות להתוועדות],

ולאחרי ענין התורה — המאמר דלעיל המיוסד על מאמרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכן שאר מאמרים ופתגמים של רבותינו נשיאינו, מאמרי חז"ל מתושבע"פ, ופסוקים מתושב"כ שנאמרו במשך ההתוועדות, נסיים את ההתוועדות עם הקו והעמוד השלישי — צדקה וגמילות-חסדים — ע"י חלוקת שטה של דולר לכאו"א, באמצעות ה"טנקיסטים", כדי לתת לצדקה בזמן המתאים.

וכמדובר כמ"פ²⁴³ שהזמן המתאים לנתינת הצדקה הוא — ביום, מהתחלת הבוקר, כדברי הירושלמי²⁴⁴; אבל אעפ"כ, ההכנה לזה יכולה להיות כבר בלילה שלפנ"ז, ובאופן ד"ויהי ערב (ועי"ז) ויהי בוקר", ובצירוף שניהם — "יום אחד", מציאות ונקודה אחת (כנ"ל בארוכה).

וכל מי שיוסיף בנתינה לצדקה כפי נדבת לבו — מוסיפין לו. וכל הרוצה — ירשום גם את שמו ושם אמו, כמרומז במסכת שבת²⁴⁵ שבנוגע לבקשת ברכה צריכים להזכיר את שם האם.

וג' קוין-עמודים אלו יוסיפו בכל הענינים הקשורים עם "יעקב חבל נחלתו"²⁴⁶ — "כחבל הזה שהוא עשוי כג' גדילים כו"²⁴⁷, "חוט המשולש"²⁴⁸.

כט. ויש לקשר זה עם הקביעות דיום ההילולא ביום השלישי בשבוע. ובהמשך לזה — הרי ידועה תורת אדמו"ר הזקן²⁴⁹ שצריכים לחיות עם הזמן, עם הפרשה בתורה שקורין ולומדים באותם ימים, ובמיוחד — חלק הפרשה דיום זה, משלישי עד רביעי בפי' ברכה:

²⁴² רי"ף ברכות שם. רמב"ם שם. ²⁴³ ראה לקו"ש ח"ט ס"ע 292 ואילך. ועוד. ²⁴⁴ סוף פאה. ²⁴⁵ סו, ב. ²⁴⁶ האזינו לב, ט. ²⁴⁷ פרש"י עה"פ. ²⁴⁸ קהלת ד, יב. ²⁴⁹ "היום יום" — ב' חשון, סה"ש תש"ב ס"ע 29 ואילך.

ליל י"ג תשרי

שיעור חומש היומי הוא: "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו גו"²⁵⁰, כפירוש רש"י: "שלא היתה בנחלת השבטים ארץ מלאה כל טוב כארצו של יוסף".

וכפי שהולך ומפרט כל עניני ברכות — הן בעניני "שמים" והן בעניני "בריות" (בהתאם לענינו של יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות): "ממגד שמים מטל גו' וממגד ארץ ומלואה וגו'"²⁵¹.

ונמצא, שבשיעור חומש היומי, שתוכנו ברכת יוסף — ישנם כל עניני הברכות בתכלית העילוי — באופן ד"לכתחילה אריבער".

ויש להוסיף שענין זה קשור במיוחד עם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — ששמו "יוסף".

ומכיון ש"הנשיא הוא הכל", "לב כל קהל ישראל" (כנ"ל סט"ז),

ובפרט ע"פ מ"ש בקהלת יעקב²⁵²

— שהי' פוסק בנגלה דתורה, ופוסק בפנימיות התורה, ולא עוד אלא שעשה "סימנים לתורה" (כמבואר במסכת עירובין²⁵³ גודל העילוי שבדבר) עי"ז שחיבר את ספרו קהלת יעקב (וכן ספרו מלוא הרועים) על סדר האל"ף-בי"ת —

ש"נשיא" ר"ת "ניצוצו של יעקב אבינו", ומבואר באגה"ק²⁵⁴ בענין "שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדם הראשון"²⁵⁵, שנשמתו של יעקב אבינו, "ישראל סבא", כלולה מכל נשמות ישראל,

הרי מובן, שכל הענינים דברכת יוסף — נשיא הדור — שייכים לכל הדור כולו.

ל. ובהמשך לזה — יש להזכיר ולעורר אודות ההוספה בכל המבצעים, שנעשים בשליחות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

מבצע אהבת ישראל עד לאחדות ישראל, מבצע חינוך — חינוך עצמו וחינוך הזולת,

ומהם באים שאר פרטי המבצעים, שכל א' מהם הוא ענין כללי: מבצע תורה, מבצע תפילין — "הוקשה כל התורה כולה לתפילין"²⁵⁶, מבצע מזוזה — כמ"ש אדמו"ר האמצעי בסידור²⁵⁷ שמצות מזוזה שקולה כנגד כל המצוות (אף שמחפשים עדיין את מקור הדברים²⁵⁸), מבצע צדקה — כדאיתא

(250) לג, יג. (251) שם, טז. (252) מע' רבי. (253) כא, סע"ב. נג, סע"א. (254) ס"ז. (255) ב"מ פד, א. ב"ב נח, א. (256) קידושין לה, א. מכות יא, א. שו"ע אדה"ז אר"ח רסל"ז. (257) שער החנוכה (ערה, א). (258) "התמים" ח"ז ע' פב.

בגמרא²⁵⁹ ש"שקולה כנגד כל המצוות" (כמבואר בארוכה בתניא קדישא²⁶⁰),
וכן ג' העמודים — "חוט המשולש" — שעליהם בית ישראל עומד,
שהם המצוות שנמסרו לנשי ובנות ישראל: נרות שבת קודש ויו"ט, כשרות
האכילה ושתי' וטהרת המשפחה.

ובהדגשה על הסדר ג' מצוות אלו — בהתאם לקדימה בסדר השנים:
נרות שבת קודש ויו"ט — התחלתן מגיל שלש שנים, כמדובר כמ"פ²⁶¹
שלמדים זאת מהנהגתן של האמהות, החל מרבקה [משא"כ שרה (ואברהם)]
שמציאותה בתור בת ישראל היתה בדוגמת "גר²⁶² שנתגייר כקטן שנולד
דמי"²⁶³, ובמילא, אין להוכיח מגיל השנים כו' שאודותי' מסופר בתושבע"פ
שהדליקה נרות שבת בהיותה בת שלש שנים:

כשנשאה ליצחק היתה רבקה בת ג' שנים — כמ"ש²⁶⁴ "ויהי אחר
הדברים האלה ויוגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גו' ובתואל ילד את
רבקה", כלומר, שרבקה נולדה בפרק זמן דעקידת יצחק, בהיותו בן ל"ז
שנה²⁶⁵, ומכיון שנישאו בהיות יצחק בן ארבעים שנה²⁶⁶, נמצא, שרבקה היתה
בת ג' שנים. וכתב²⁶⁷ "ויביאה יצחק האהלה (ונעשית דוגמת²⁶⁸) שרה אמר",
שהי' "נר דלוק מערב שבת לערב שבת" כפי שהי' בזמנה של שרה²⁶⁸, ורק
לאח"ז — "ותהי לו לאשה".

ומזה למדים שכל בת ישראל מגיל שלש שנים צריכה להדליק נרות שבת
יו"ט בכל ערב שבת ויו"ט.

והדגשה מיוחדת ביו"ט הבא לקראתנו לשלום, שבקביעות שנה זו ידליקו
נרות ג' פעמים רצופים (ע"ד קריאת פ' "וזאת הברכה" ג"פ): ערב ליל ראשון
דסוכות, ליל שני דסוכות, ומיד לאח"ז — ערב שבת, וכב' מהם — בהוספת
ברכת "שהחיינו". וכיו"ב בכל הימים טובים דחודש תשרי (כולל שמע"צ²⁶⁹),
שבכולם מוסיפים ברכת "שהחיינו" (משא"כ בימים טובים דחודש ניסן שאין
מברכים "שהחיינו" ביו"ט האחרון).

לאחרי כן, כאשר הבת מסוגלת לעזור לאמה בהכנת המאכלים — ניתנת
לה גם המצוה והאחריות בנוגע לכשרות האכילה ושתי', אשר ב' מצוות אלו
(נרות שבת וכשרות) ניתנו לאחירותה של האשה, לפי שהיא מצויה בבית יותר
מן האיש²⁷⁰

(259) ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א. (260) פל"ז. (261) לקו"ש חט"ו ע' 168
ואילך. (262) יבמות כב, א. וש"נ. (263) ראה אנציקלופדי' תלמודית (כרך א) מע' אבות (א) ס"ה (ס"ע
לו ואילך). וש"נ. (264) וירא כב, כ ובפרש"י. (265) פרש"י תולדות כה, כ. (266) תולדות
שם. (267) חיי שרה כד, סז. (268) פרש"י עה"פ. (269) ראה סוכה מח, רע"א. וש"נ. (270) ראה
רמב"ם הל' שבת פ"ה ה"ג. טושו"ע (ואדה"ז) אר"ח סרס"ג ס"ג (ס"ה).

ולאחרי כן, כאשר מקימה בעצמה בית בישראל — גם טהרת המשפחה. ולהעיר, שג' מצוות אלו יש להם קשר ושייכות עם ראש השנה — כמבואר במדרשי חז"ל²⁷¹ בטעם נתינת ג' מצוות אלו לאשה. כדי לתקן את הענין בלתי-רצוי שהי' בר"ה הראשון, יום כרוא אדה"ר, בנוגע לנוו של עולם, חלתו של עולם ודמו של עולם, כמבואר בארוכה (גם) במאמרי בעל ההילולא²⁷².

וכמדובר כמ"פ שהר"ת דג' מצוות אלו הוא — "החן"²⁷³: הדלקת הנר, חלה, גדה, שזהו ענין "החן" למעליותא, "החן" הקשור עם הענין ד"אשה יראת ה' היא תתהלל"²⁷⁴ — כידוע²⁷⁵ הפירוש במ"ש²⁷⁴ "שקר החן והבל היופי", דלכאורה, כיצד מתאים הדבר עם דברי הגמרא²⁷⁶ "איין אשה אלא ליופי", שמזה מובן, שיופי הוא דבר חיובי, ואילו בפסוק נאמר "הבל היופי"? והביאור: "שקר החן והבל היופי" — כאשר מדובר אודות חן ויופי סתם, אבל כאשר החן והיופי קשורים עם "יראת ה'" ("אשה יראת ה'") — אזי "היא תתהלל" גם כחן ויופי.

וכמו כן נרמז בזה הר"ת ד"חנה"²⁷³: חלה גדה הדלקת הנר, וגם ענין זה קשור במיוחד לראש השנה — שהרי ההפטרה [הקשורה עם ענין הגלות²⁷⁷] דהתחלת וראש השנה היא בתפלת ונבואת חנה, עד לסיום וחותם ההפטרה: "וירם קרן משיחו"²⁷⁸, דקאי (לא רק על שאול, שהוא הראשון שנמשח ע"י שמואל הנביא, בנה של חנה, אלא גם) על דוד²⁷⁹, ואדרבה: שאול שנמשח בפך לא נמשכה מלכותו, ודוד שנמשך בקרן נמשכה מלכותו²⁸⁰ באופן נצחי, דוד מלכא משיחא.

ויה"ר אשר כל ענינים אלו יוסיפו ויקרבו עוד יותר את הענין ד"וירם קרן משיחו", ביחד עם הרמת "קרן ישראל", כולל הרמת קרן כל אחד ואחת מישראל.

לא. ויש לקשר ענין הנ"ל — שהרמת קרן כאו"א מישראל קשורה עם הרמת "קרן משיחו" — עם ענין נפלא שמצינו בסיום סדר עבודה דיוהכ"פ: בסדר עבודה דיוהכ"פ מזכירים גם אודות תפלתו של כהן גדול — שלאחרי צאתו מקדש הקדשים "מתפלל בהיכל תפלה קצרה סמוך לפרוכת". ולאחרי שמסיימים את אמירת כל פרטי הענינים דסדר העבודה — אומרים:

271) ירושלמי שבת פ"ב סה"ו. תנחומא ר"פ נח. ב"ר ספי"ז. 272) ד"ה ראשית עריסותיכם תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שט ואילך). 273) מגלה עמוקות עה"ת פ' שלח ד"ה ג' מצוות (יז, ד). 274) משלילא, ל. 275) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 85 הע' *31. 276) תענית בסופה. כתובות נט, ב. 277) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רפד. אנציקלופדי" תלמודית (כרך י) מע' הפטרה בתחלתה. וש"נ. 278) ש"א ב, י. 279) מצו"ד עה"פ. וראה רלב"ג ורד"ק שם. 280) מגילה יד, סע"א. וש"נ.

"ובכן, כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל, כמו כן מפינו תשמע ותושיע", והתפלה היא: "יהי רצון כו' שתהא השנה הזאת כו' שנת אורה וכו'" — כל הברכות כולם, שכל א' מהן מתחילה בא' מאותיות האל"ף-בי"ת.
ובזה רואים דבר נפלא ביותר — שכאו"א מישראל מבקש שהקב"ה ישמע ויקבל את תפלתו כשם ששמע וקיבל את תפלתו של הכהן גדול!
והגע עצמך:

המדובר הוא אודות תפלתו של כהן גדול ביוהכ"פ — היהודי המקודש ביותר מכל בני, כמ"ש²⁸¹ "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים", שהתפלל מיד לאחרי צאתו מקדש הקדשים, המקום המקודש ביותר בבית המקדש (מקום הארון, ובבית שני — "אבן²⁸² שתי", שממנה הושתת העולם"²⁸³), ובזמן המקודש ביותר מכל זמני השנה — יום הקדוש, "אחת בשנה"²⁸⁴, כלומר, הבחינה ד"אחת" — "יחידה"²⁸⁵ — בכל ג' הענינים דעולם (מקום) שנה (זמן) ונפש.

ואעפ"כ, אמרה תורה, שכל אחד ואחת מישראל, אנשים ונשים, לאחרי בר-מצוה ובת-מצוה או לפני בר-מצוה ובת-מצוה (שגם אותם מחנכים ע"פ תורה להתפלל את כל התפלות), בכל מקום ובכל זמן, גם בחוץ-לארץ ובזמן הגלות — יאמר בתפלתו: "כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל, כמו כן מפינו תשמע ותושיע"!!

כלומר: כשם שהקב"ה שמע את תפלתו של "כהן גדול בהיכל" וקיבלה בתכלית השלימות — "תפלה עושה כולה"²⁸⁶, "כמו כן", באותו אופן ממש, "מפינו תשמע ותושיע" — בנוגע לתפלתו של כל אחד ואחת מישראל!
זאת ועוד:

תפלה זו נאמרת אמנם ביום הקדוש, אבל תוכנה — לפעול על כל השנה כולה, כמודגש גם בלשון התפלה שבנוגע לכל ענין של ברכה מוסיפים תיבת "שנת": "שנת אורה, שנת ברכה", וכיו"ב בכל הברכות דכל אותיות האל"ף-בי"ת.

לב. וכן תהי' לנו — "מפינו תשמע ותושיע", שנוכה לראות בעיני בשר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ומשה ואהרן עמהם²⁸⁷ — בכיהמ"ק השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך"²⁸⁸, ושם נראה "כהנים בעבודתם לווים בדוכנם וישראל במעמדם".

²⁸¹ (281) דה"א כג, יג. (282) יומא נג, ב — במשנה. וש"נ. (283) שם נד, ב. (284) ס"פ תצוה. אחרי טו, לד. (285) תור"ה עד אחת — מנחות יח, א. (286) ויק"ר פ"י, ה. דב"ר פ"ח, א. וש"נ. (287) ראה יומא ה, ב. תור"ה אחד — פסחים קיד, סע"ב. (288) בשלח טו, יז ובפרש"י.

וכל עניני ספיקות — הרי מכיון שמשה ואהרן עמהם, יפתרו הם את כל הספיקות,

וכמו כן הספיקות הקשורים עם הענין ד"עמלק", בגימטריא "ספק"²⁸⁹ — הרי "מחה אמחה את זכר עמלק"²⁹⁰, "מלחמה לה' בעמלק מדור דור"²⁹¹, "מדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי"²⁹², היינו, שיתבטל לגמרי כל ענין הקשור עם עמלק, אפילו "זכר עמלק", ובמילא, יתבטל גם הענין ד"עמלק" בגימטריא "ספק".

כלומר, שיהיו בעולם עניני קדושה בלבד, שהם באופן של וודאות — בדוגמת "הודאי שמו כן תהלתו"²⁹³, ובלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו: "מצוי ראשון", "אמתת המצאו", "הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתתו", תכלית הוודאות, ומכיון ש"כל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו" — נעשית גם מציאותם באופן של "ודאי", ע"י "הודאי שמו", כידוע בענין הענין ד"הוא ושמו בלבד"²⁹⁴, שמציאות הבריאה כולה היא מבחי' "שמו", ועז"נ "הודאי שמו"²⁹⁵.

והעיקר — שמחלק הקבלה והסוד שבתורה, יומשך עד לחלק הפשט, שהוא כנגד עולם העשי', כמבואר בכתבי האריז"ל²⁹⁶ שד' עולמות אבי"ע הם כנגד ד' אופני לימוד התורה, סוד דרוש רמז ופשט, דמכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"²⁹⁷, הרי כאשר ישנם ד' עולמות, בהכרח לומר שנבראו ונשתלשלו מד' אופנים בלימוד התורה, ובענינו — שכל ענינים האמורים יומשכו מעולמות הרוחניים, אצילות בריאה יצירה ועשי' הרוחנית — לעזה"ז הגשמי שאין תחתון למטה ממנו.

וכל זה — במהרה בימינו ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב,

ובהתאם לכך — נסיים בענין של שירה (כרגיל בכגון דא): ניגונו של אדמו"ר הזקן, בהקדמת הניגון הידוע, ולאחרי זה — ניגונו של אדמו"ר האמצעי, ולסיום — "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו",

וכהמשך וסיום הניגון: "ותן חלקנו בתורתך" — הצלחה מרובה בלימוד התורה, ובלשון הרמב"ם²⁹⁸: "תרבה הדעה והחכמה", עדי קיום היעוד²⁹⁹ "כי

289) סה"מ עזר"ת ע' קפב. עטר"ת ע' רצד. סה"מ קונטרסים ח"א קסד, א. ועוד. 290) בשלח יז, יד. 291) שם, טז. 292) תיב"ע עה"פ. 293) נוסח הפיוט "וכל מאמינים" דתפלת מוסף דימים הנוראים. וראה מאורי אור אות וא"ו ס"ו. 294) פרדר"א רפ"ג — ע"פ גירסת הרד"ל. וראה הקדמת השל"ה בתחלתה. סה"מ תרנ"ד ע' רחצ. וש"נ. 295) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' תשיד. 296) ראה ע"ח (הובא בנגיד ומצוה בתחלתו. נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופה), ומ"ח (מס' חייב הנשמות פ"א מ"ב). לקו"ש חכ"א ע' 36 הע' 57. וש"נ. 297) זח"ב קסא, דע"ב. וראה כ"ר בתחלתו. 298) הל' תשובה פ"ט ה"ב. 299) ישעי' יא, ט. רמב"ם הל' מלכים בסופן.

מלאה הארץ דעה את ה'", דקאי — בפשטות — על לימוד התורה בכל האופנים,

וכאמור, במהרה בימינו ממש.

[ניגנו ניגון הכנה. ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הד' — פ"א). "ניע זשוריצי כלאפצי"

ואח"כ אמר:]

בהמשך לניגון "ניע זשוריצי כלאפצי" — אתן בקבוק משקה מהתוועדות זו עבור הכנס ד"צעירי אגודת חב"ד", וכן עבור הכנס ד"צבאות-השם".

וכאמור לעיל (סכ"ה) שהקשר עם דבר גשמי — משקה גשמי — יוסיף עוד יותר בהצלחת כנסים אלו, וכיו"ב בנוגע לשאר כנסים בכל מקום שהם, מכיון שישנה הנתינת-כח וההשתתפות של כל הנמצאים בהתוועדות זו, כולל — אלו השומעים את ההתוועדות ע"י "הוק-אפ" וכיו"ב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בקבוק משקה להרב דוד שי' רסקין — עבור צאגו"ח, ולהרב יעקב יהודה שי' העכט — עבור הכנס דצבאות-השם.

אח"כ צוה להשיץ שי' לנגן "יהי רצון כו' שיבנה בית המקדש במהרה בימינו".

הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

לאחרי נתינת הדולרים ל"טנקיסטים" — התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "כי בשמחה תצאו".

יומן מבית חיינו

התוועדות י"ג תשרי תשמ"ה

בשעה 9:30 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילת מעריב בזא"ל הקטן למעלה, ומיד אח"כ ירד להתוועדות.

[ברגעים שלפני ההתוועדות מסר ר' דוד שי' רסקין על תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א - בקשר לדו"ח פעולות צא"ח - בצרוף \$100, והכריז שהוחלט למכור אותם לכל המרבה במחיר].

בשיחה הראשונה אמר שהתוועדות מאחדת את המשתתפים בה, ולכן פועלת יותר ממלאך מיכאל היות ששרשה גבוה יותר. אח"כ דיבר על ארבעת הימים שבין יו"כ לסוכות, שהם מאוחדים ע"י דין בתורה בהיותם: א) ימי שמחה הפורצת גדרי ההגבלות, ב) ימים בהם ישנה מצות סוכה - שענינה מקיף, וההוראה: אחדות ישראל, ובפועל - עזרה לנזקקים בצרכי החג, והזמנת אושפיזין לסעודות החג.

אחרי שיחה זו ניגנו "יפרח בימיו". כ"ק אדמו"ר שליט"א טעם מה"מזונות" והיין, ואח"כ ענה "לחיים" ועודד את השירה בראשו הק' (וכן בשאר הניגונים).

בשיחה השני' אמר שלכאורה נשאלת השאלה: כיצד אפשר לקיים מצות אהבת ישראל (מצוה שאין הזמן גרמא), עוד לפני התפילה, בסתם יום של חול, בחוץ לארץ ובעקבתא דמשיחא, ומאיך הרי דורשים קיום המצוה בתוקף, ובאופן המבואר בפרק לב בתניא? וביאר, שע"ז ניתנה כבר התשובה מאדמו"ר מהר"ש: "לכתחילה אריבער", כאשר היהודי מתעלה מעל עצמו

(אריבער פון זיך) והולך לישון באופן - ובהחלטה שיפעל - מ"לכתחילה אריבער", הרי מיד בקומו משנתו מתנהג מלכתחילה באהבת ישראל.

אחרי שיחה זו ניגנו "לכתחילה אריבער", ובאמצע ניגש הרב הירשפרונג לכ"ק אדמו"ר שליט"א ושוחח עימו מעט.

באמצע הגיע ר' זלמן שי' יפה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חיך לעברו וסימן לו לומר "לחיים" על כוס מלאה.

בשיחה השלישית ביאר את ההוראה הנ"ל ע"פ שיעור הרמב"ם היומי (די"ג תשרי): "הנודר גדול והביא קטן לא יצא, קטן והביא גדול יצא". דבנודר קטן לא הי' ביכולתו להביא גדול, אך כוונתו היתה "לכתחילה אריבער", כאשר יוכל להקריב גדול הרי יביא, ולכן מותר לשנות מקטן לגדול. כמו"כ שלל ההנחה ש"לכתחילה אריבער" בצדקה הרי היא מכספי חברו, אלא לצאת (אריבער) מעצמו, ובפועל יחלקו צדקה בסיום ההתוועדות כדי לקשר ההוראה הנ"ל במעשה גשמי.

אחרי שיחה זו ניגנו "ויהי בישרון מלך".

אח"כ אמר מאמר (כעין שיחה) ד"ה בסוכות תשבו שבעת ימים.

מיד בסיום המאמר (אחרי שטעם מהיין), פתח בשיחה הרביעית בה הסביר שאחרי תפילת מעריב, אשר למרות שהינה רשות הרי גדלה מעלתה (ובפרטים מסויימים אף על תפילת מנחה), ולאחר חזרת פסוקים ומאמרי חז"ל, הרי יהי' גם הקו השלישי - צדקה, ע"י הטנקיסטים. כמו"כ הזכיר אודות ה"מבצעים", ובאריכות מיוחדת על "החן" (הדלקת נש"ק, חלה, נדה).

אחרי שיחה זו ציוה לנגן ניגון הכנה, ד' בבות, "ניע זשוריצי".

אח"כ הוסיף שבהמשך ל"ניע זשוריצי כלפצי" - יחלק משקה למארגני כנס צא"ח, וכנס הילדים, ושיהי' בהצלחה, וכן כל הכנסים הנערכים במקומות השומעים שידור מהתוועדות זו.

בעת שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א העמיד הריל"ג שני בקבוקי משקה על השולחן, ותוך כדי דיבור פתח כ"ק אדמו"ר שליט"א את הבקבוקים ומזג מהם אל גביעו (בשלב זה כבר סיים לדבר).

בתום השיחה ניגש יו"ר צא"ח העולמי ר' דוד רסקין לקבל בקבוק משקה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מגביעו לבקבוק וניערו כרגיל, פתחו שוב ומזג לו אומרו: "בהצלחה רבה", ונתן לו את הבקבוק [הכנס (ה-29) יערך ביום ב'.

דחוהמ"ס בשעה 1:30 בביהכ"נ הגדול].

אחריו ניגש מארגן כינוס הילדים ר' יעקב יהודה שי' העכט, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מגביעו לבקבוק השני וניערו ומזג לו באומרו ג"כ: "בהצלחה רבה", ונתן לו את הבקבוק.

אח"כ סימן לש"ץ ר' משה שי' טלישבסקי לנגן "יהי רצון . . שיבנה ביהמ"ק", ואח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

לאחר מכן נתן את ה"מזונות" לר' משה שי' ירוסלבסקי, ואח"כ חילק דולרים לטנקסטים. אחד הטנקיסטים אמר כי הוא מבקש לפתוח בשטרות אלו "קרן חנה" במקומו (כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בו' תשרי), וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לו כי הכסף מיועד לחלוקה במקום. בסוף נתן כמה שטרות לצלם ר' לוי יצחק שי' פריידין (כרגיל).

כ"ק אדמו"ר שליט"א החל לנגן (בעודו יושב) "כי בשמחה תצאו", נעמד ופנה להרב הרישפרונג ואמר לו כמה מילים, ויצא מביהכ"נ כשמעודד את השירה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 12:20 לערך, וכמה דקות מאוחר יותר יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לביתו ועודד את השירה בידו הק'.

(באדיבות המכון להפצת תורתו של משיח)

לזכות
הוד כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אכ"ר

איגוד
הלמודי
הישיבות
המרכזי - 770

